Periodical Record Register

Title: अर्वाचीन संस्कृतम् Periodical

Publishers

Subscription and date foundation

Sr. No.	Date	Month	Year	Volume	Number	Missing Issue	Date of Receipt	Librarian's Initials	REMARKS Continue No.
1.	15	Jan	1996	18	સં.1-3				સંયુક્ત અંક
2.	15	APR	2000	22	02				
3	15	JULY	2000	22	03				
4	15	Jan	2001	23	01				
5	15	APR	2001	23	02				
6	15	JULY	2001	23	03				
7	15	Oct	2001	23	04				
8	15	Jan	2002	24	01				
9	15	APR	2002	24	02				
10	15	JULY	2002	24	03				
11	15	Oct	2002	24	04				
12	15	Jan	2003	25	01				
13	15	APR	2003	25	02				
14	15	Jan	2004	26	01				Vol.31 Only in Book Reg. Acc 17270
15	15	Oct	2008	30	04				
16	15	Jan	2010	32	01				123
17	15	APR	2010	32	02				
18	15	JULY	2010	32	2-4				124-126 સંયુક્ત
19	15	Jan	2011	33	01				127
20	15 April to		2011	33	02	Combined Issue			128 to 129
	15 July 2011		2011	33	03				
21	15 Oct to		2011	33	04	Combined Issue			130 to 131
	15 Jan		2012	34	01				
22	15	APR	2012	34	02	Combined Issue			132 to 136
	15	Oct	2013	35	04				
23	15	Jan	2014	36	01				139
24	15	APR	2014	36	02				140
25	15	JULY to	2014	36	03	Combined Issue			141 to 158
	15	Oct	2018	40	04				
26	15	JULY	2017	—	રજત જયંતિ અંક —				159
27	15	Jan	2019	41	01				
28	15	APR	2019	42	02				

Subscription No. per annum (From to) per volume issue(s)

Source Order No. Dt.

Bill No. Amount Paid on

Sr. No.	Date	Month	Year	Volume	Number	Missing Issue	Date of Receipt	Librarian's Initials	REMARKS

Librarian
Shree Somnath Sanskrit University,
Veraval. Dist. Gir Somnath-362265.

REGISTRAR,
Shree Somnath Sanskrit University
Veraval, Dist. Gir Somnath (Gujarat)

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(१८/१-३)

विष्णुकाव्य-विशेषाङ्कः

प्रकाशनतिथिः

(२७.५.१९९६)

आर्ष-1996
18/1-3

प्रधानसम्पादकः

डा० रमाकान्त शुक्लः

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

आर-६, वाणी-विहारः, नयी दिल्ली ११००५९ (भारतम्)

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(R. N. 34554/79)

अर्वाचीनसंस्कृतस्य विज्ञापनशुल्कम्

आवरणपृष्ठस्य	2000-00 प्रतिपृष्ठम्
अन्यपृष्ठानाम्	1000-00 प्रतिपूर्णपृष्ठम्
अर्धपृष्ठस्य	500-00

अर्वाचीनसंस्कृतस्य ग्राहकशुल्कम्

संस्थानां कृते वार्षिकं (भारते) रु. 40.00
वार्षिकं (विदेशेषु) यू एस. डालराः 10
आजीवनं (भारते) रु. 400-00
आजीवनं (विदेशेषु) यू. एस. डालराः 100

व्यक्तीनां कृते वार्षिकं (भारते) रु. 30.00
वार्षिकं (विदेशेषु) यू.एस. डालराः 10
आजीवनं (भारते) रु. 300.00
आजीवनं (विदेशेषु) यू.एस. डालराः 100

डाकव्ययः {यदि पंजीकृत (रजिस्टर्ड) डाकद्वारा आर्वाचीनसंस्कृतस्य सर्वेऽप्यङ्काः प्रेष्येरेन्}
भारते : 30.00
विदेशेषु : यू.एस. डालरा : 10

विगतांकानां (Back Volumes) वार्षिकं मूल्यम् रु. 100/-

देववाणी-परिषदः सदस्यानां सभासदां च कृते पत्रं निःशुल्कं प्रेष्यते । किन्तु पञ्जीकृतडाकद्वारा पत्रप्रेषणार्थं तैरपि डाकव्ययो देयः स्यात् । ग्राहकाः ग्राहकशुल्कं **'अर्वाचीनसंस्कृतम्' (Arvacheenasanskritam)** इत्यंकितेन दिल्ल्यां/नवदिल्ल्यां प्रदेयेन बैंकड्राफ्टेन धनादेशेन (**M.O.**) वा निम्नलिखिते संकेते प्रेषयितुं प्रार्थ्यन्ते ।

सम्पादक :
अर्वाचीनसंस्कृतम्
देवावाणी-परिषद् , दिल्ली
आर-6 वाणी-विहारः, नयी दिल्ली-11005 (भारतम्)

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

पञ्जीयनसंख्या ३४५५४/७६

अष्टादशे वर्षे प्रथमो द्वितीयस्तृतीयश्च संयुक्तोऽङ्कः
१५ जनवरी १५ अप्रैल १५ जुलाई १६६६

विष्णुकाव्य-विशेषाङ्कः

प्रकाशनतिथिः
(२७.५.१६६६)

प्रधानसम्पादकः
डा० रमाकान्त शुक्लः
एम० ए० (हिन्दी-संस्कृतयोः), पीएच० डी०, साहित्याचार्यः
सांख्ययोगाचार्यः

देववाणी-परिषद्, दिल्ली
आर-६, वाणी-विहारः, नयी दिल्ली ११००५६ (भारतम्)

परामर्शदातृ-मण्डलम्

१. आचार्य श्रीनिवास रथः, २. डॉ० कृष्णकान्त शुक्लः

३. डॉ० उमाकान्त शुक्लः, ४. डॉ० राजेन्द्र मिश्रः

५. डॉ० विष्णुकान्त शुक्लः ६. डॉ० भास्कराचार्य त्रिपाठी

अर्वाचीनसंस्कृतम् (१८/१-३)

१५ जनवरी १५ अप्रैल १५ जुलाई १९९६ई०

विषयसूची

१. **सम्पादकीयम्**		अ-आ
२. **प्रास्ताविकम्**		
विष्णुकाव्यस्य कर्त्ता		
श्री१०८पं० सत्यदेवो वासिष्ठः	डा० रमाकान्त शुक्लः	क-ठ
३. **विष्णुकाव्यम्**	श्री १०८ पं० सत्यदेवो वासिष्ठः	१-२५८
४. **देववाणी-परिषद्वार्ता**	रमा शुक्ला	२५९
५. **संस्कृत-जगद्वार्ता**	अभिनव शुक्लः	२६०
६. **संस्कृते शपथग्रहणार्थं सांसदा वर्धाप्यन्ते !**	सम्पादकः	२६१

अर्वाचीनसंस्कृतम् (पंजी. सं. ३४५५४/७८)

१. प्रकाशनस्थानम्-नयी दिल्ली।

२. प्रकाशनकालावधिः-त्रैमासिकम्।

३. सङ्केतेन सह मुद्रकस्य, प्रकाशकस्य सम्पादकस्य च नाम नागरिकता च- डॉ. रमाकान्तशुक्लः, भारतीयः, देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी-विहारः, नयी दिल्ली -११००५९।

४. पत्राधिकारिणां नाम्ना सह सङ्केतः-देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी-विहारः, नयी दिल्ली-११००५९।

डा. रमाकान्तशुक्ल इति नामाहं समुद्घोषयामि यदुपरिलिखितं सकलमपि विवरणं मम मतौ सत्यमस्ति।

रमाकान्तशुक्लः

२७.५.१९९६ ई. प्रकाशकः, सम्पादकः

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

द्वाविंशे वर्षे द्वितीयोऽङ्कः

१५ अप्रैल, २०००

(एकादशविश्वसंस्कृतसम्मेलन-संस्कृतवर्ष-विशेषाङ्कः)

प्रकाशनतिथिः १५-५-२०००

अर्वा-2000
22/2

राष्ट्रे जागृयाम
संस्कृतवर्षम् युगाब्द 5101 (1999-2000)

प्रधानसम्पादकः

डॉ० रमाकान्त शुक्लः

एम० ए०, पीएच० डी०, साहित्याचार्यः

सांख्ययोगाचार्यः

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

६, वाणी—विहारः, नयी दिल्ली—११००५९

(भारतम्)

परामर्शदातृ–मण्डलम्

१. आचार्य श्रीनिवास रथः
२. "अभिराज" डा० राजेन्द्र मिश्रः
३. डा० उमाकान्त शुक्लः
४. डा० विष्णुकान्त शुक्लः
५. डा० भास्कराचार्य त्रिपाठी
६. डा० इच्छाराम द्विवेदी "प्रणवः"

अर्वाचीनसंस्कृतम् (22/2)

15 अप्रैल 2000 ई० (प्रकाशनतिथिः 15.5.2000)

विषयसूची

विषयः	लेखकः	पृष्ठाङ्कः
1. सम्पादकीयम्	डा० रमाकान्त शुक्लः	1–3
2. सन्देशः	डा० महाराजकृष्ण कावः	4
3. अनीतिरीतेर्जननीतिरीतिः	श्री० सुन्दरराजः	5–6
4. राष्ट्रपतिक्लिण्टनस्य भारतयात्रा	प्रा० हरिश्चन्द्र रेणापुरकरः	7–10
5. हिमाचलयात्रा	त्रिपाठिभास्कराचार्यः	11
6. शिमला	त्रिपाठिभास्कराचार्यः	12
7. मम भारतम्	डा० मञ्जुलता शर्मा	13
8. संस्कृत-जगद्वार्ता	ओंकारसिंह त्यागी	13
9. भरतभूमिरतुला	आचार्यकामताप्रसादत्रिपाठी 'पीयूषः'	14–15
10. थाईभूमिरियम्	डा० हरिदत्त शर्मा	16–18
11. फ्रान्सस्य राज्यक्रान्तिर्महानायकाश्च	डा० ओम्प्रकाश पाण्डेयः	19–23
12. किमर्थं संस्कृतवर्षम् ?	डा० नोदनाथमिश्र 'यशस्वी'	24–26
13. देववाणी-परिषद्, दिल्ली 25.3.2000 तारिकायाम् 'अ०भा०संस्कृतपद्यपाठ-प्रतियोगितामायोजितवती	डा० रमाकान्त शुक्लः	27–38
14. उद्घाटन-भाषणम्	'पद्मभूषण'डॉ० बिन्देश्वरपाठकः	39–40
15. 'तुरीनो' स्मृतिसपादशतकम् (एकादशविश्वसंस्कृतसम्मेलन-सपादशतकम्)	डा० रमाकान्त शुक्लः	41–72
16. संस्कृतजननि !	डा० कौशल्या वल्ली	73–74
17. एकादशं विश्वसंस्कृतसम्मेलनम्	डा० कमला भारद्वाजः	75–78
18. इटलीदेशे एकादशं विश्वसंस्कृत सम्मेलनम्	डा० शशी तिवारी	79–80
19. विश्वशान्त्यै संस्कृतमेव	प्रो० रमेशकुमार पाण्डेयः	81–82
20. वर्णेकरश्रद्धाञ्जलिः	'अभिराज' राजेन्द्रमिश्रः	83
श्रद्धाञ्जलिः (श्रीरणजीतशास्त्रिणे)	सम्पादकः	84
21. संस्कृत-जगद्वार्ता	अभिनव शुक्लः	85–92

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

द्वाविंशे वर्षे तृतीयोऽङ्कः

१५ जुलाई, २०००

अर्वा-2000
22/3

प्रकाशनतिथिः ३१.८.२०००

प्रधानसम्पादकः

डॉ० रमाकान्त शुक्लः

एम० ए०, पीएच० डी०, साहित्याचार्यः

सांख्ययोगाचार्यः

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

६, वाणी-विहारः, नयी दिल्ली-११००५९

(भारतम्)

परामर्शदातृ–मण्डलम्

१. आचार्य श्रीनिवास रथ:
२. "अभिराज" डा० राजेन्द्र मिश्र:
३. डा० उमाकान्त शुक्ल:
४. डा० विष्णुकान्त शुक्ल:
५. डा० भास्कराचार्य त्रिपाठी
६. डा० इच्छाराम द्विवेदी "प्रणव:"

अर्वाचीनसंस्कृतम् (२२/३)

१५ जुलाई, २००० (प्रकाशनतिथि: ३१ अगस्त, २००० ई०)

विषयसूची

विषय:	लेखक:	पृष्ठाङ्क:
१. सम्पादकीयम्	डा० रमाकान्त शुक्ल:	१–४
२. पाकिस्तानस्योग्रवादपराकाष्ठा	प्रा० हरिश्चन्द्र रेणापुरकर:	५–१०
३. आचार्यरामकृपालुद्विवेदिन: संस्कृतसाहित्यम्	डॉ० कैलाशनाथद्विवेदी	११–१६
४. शुचिगान्धीयम्	डा० रमाकान्त शुक्ल:	१७–३८
५. संस्कृत–जगद्वार्ता	डा० रमाकान्त शुक्ल: अभिनव: शुंक्ल: डा० इच्छारामद्विवेदी	३९–४४
६. देववाणी–परिषद्वार्ता	अभिनव: शुक्ल:	४४

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(R. N. 34554/79)

अर्वाचीनसंस्कृतम् (पंजी. सं. 34554/79)

१. **प्रकाशनस्थानम्**-नयी दिल्ली ।

२. **प्रकाशनकालावधि:**-त्रैमासिकम् ।

३. **सङ्केतेन सह मुद्रकस्य, प्रकाशकस्य सम्पादकस्य च नाम नागरिकता च**- डॉ० रमाकान्तशुक्ल:, भारतीय:, देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहार:, नयी दिल्ली-११००५९

४. **पत्राधिकारिणां नाम्ना सह सङ्केत:**-देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहार:, नयी दिल्ली । डा० रमाकान्तशुक्ल इति नामाहं समुद्घोषयामि यदुपरिलिखितं सकलमपि विवरणं मम मतौ सत्यमस्ति।

३१-८-२००० ई.

–रमाकान्तशुक्ल:

(प्रकाशक:, सम्पादक:)

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

त्रयोविंशे वर्षे प्रथमोऽङ्कः

१५ जनवरी, २००१

अर्वा-2001
23/1

स्तोत्रकाव्यविशेषाङ्कः

प्रधानसम्पादकः

डॉ० रमाकान्त शुक्लः

एम० ए०, पीएच० डी०, साहित्याचार्यः

सांख्ययोगाचार्यः

सहसम्पादकः

अभिनव शुक्लः, एम०ए०

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

६, वाणी—विहारः, नयी दिल्ली—११००५९

(भारतम्)

परामर्शदातृ–मण्डलम्
१. आचार्य श्रीनिवास रथः
२. "अभिराज" डा० राजेन्द्र मिश्रः
३. डा० उमाकान्त शुक्लः
४. डा० विष्णुकान्त शुक्लः
५. डा० भास्कराचार्य त्रिपाठी
६. डा० इच्छाराम द्विवेदी "प्रणवः"

अर्वाचीनसंस्कृतम् (२३/१)

१५ जनवरी २००१ ई०

विषयसूची

विषयः	लेखकः	पृष्ठाङ्कः
१. सम्पादकीयम्	डा० रमाकान्त शुक्लः	१
२. वेदचिन्तनम्	सुश्री नन्दिता सिंघवी	२
३. महाकुम्भे	डा० रमाकान्त शुक्लः	३-४
४. एकविंशशताब्दी-शुभारम्भे	डा० अमीयचन्द्र शास्त्री	३-४
वर्धापनम्	'सुधेन्दुः'	४
५. श्रीवृषभध्वजसपादशतकद्वयी	डा० रामकिशोरमिश्रः	५-४३
६. त्रैस्त्रोतसम्	श्री श्री० सुन्दरराजः	४३-४५
७. श्रीकृष्णस्तोत्रम्	डा० अवधेश पाण्डेयः	४६-४७
८. नीराजनम्	डा० विन्ध्येश्वरीप्रसाद मिश्रः	४८

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(R. N. 34554/79)

अर्वाचीनसंस्कृतम् (पंजी. सं. 34554/79)

१. **प्रकाशनस्थानम्**–नयी दिल्ली ।

२. **प्रकाशनकालावधिः**–त्रैमासिकम् ।

३. **सङ्केतेन सह मुद्रकस्य, प्रकाशकस्य सम्पादकस्य च नाम नागरिकता च**–डॉ० रमाकान्तशुक्लः, भारतीयः, देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली-११००५९

४. **पत्राधिकारिणां नाम्ना सह सङ्केतः**–देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली । डा० रमाकान्तशुक्ल इति नामाहं समुद्घोषयामि यदुपरिलिखितं सकलमपि विवरणं मम मतौ सत्यमस्ति।

१५-१-२००१ ई०

–रमाकान्तशुक्लः

(प्रकाशकः, सम्पादकः)

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

त्रयोविंशे वर्षे द्वितीयोऽङ्कः

१५ अप्रैल, २००१

अर्वा-2001
23/2

प्रधानसम्पादकः

डॉ० रमाकान्त शुक्लः

एम० ए०, पीएच० डी०, साहित्याचार्यः

सांख्ययोगाचार्यः

सहसंम्पादकः

अभिनव शुक्लः, एम०ए०

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

६, वाणी—विहारः, नयी दिल्ली—११००५९

(भारतम्)

अर्वाचीनसंस्कृतम् (२३/२)
१५ अप्रैल, २००१ ई०

विषयसूची

विषयः	लेखकः	पृष्ठाङ्कः
१. सम्पादकीयम्	डा० रमाकान्त शुक्लः	१-२
२. इन्दिराविलासः	डा० शिवप्रसाद भारद्वाजः	३-७
३. गीतम्	डा० रामविनय सिंहः	९-१०
४. गुर्जरे धराभूकम्पः	डा० शशिनाथ झा	११-१२
५. भूकम्पप्रकोपः	डा० अमियचन्द शास्त्री 'सुधेन्दुः'	१३-१४
६. भूकम्पकाव्यानि	डा० हर्षदेव माधवः	१५-१७
७. गुर्जरे महाभूकम्पलहरी	प्रा० हरिश्चन्द्र रेणापुरकरः	१८-२२
८. सुगतो ब्रवीति	डा० रेवाप्रसाद द्विवेदी 'सनातनः'	२३-३८
९. बाङ्ग्लादेशमहाकृतघ्नता	प्रा० हरिश्चन्द्र रेणापुरकरः	३९-४२
१०. गङ्गे	डा० मञ्जूलता शर्मा	४३
११. मम भाषा संस्कृतिसंवलिता	डा० शैल वर्मा	४४
१२. भवतां पत्रम्	डा० पेन्ना मधुसूदनः डा० बलवीरदत्त शास्त्री	४५-४६
१३. संस्कृते विज्ञानम्(समीक्षा)	डा० रमाकान्त शुक्लः	४७-४८
१४. संस्कृतजगद्वार्ता	अभिनव शुक्लः, डा०अशोककुमारझा डा०अमियचन्द्र'सुधेन्दुः', शशिप्रभा गोयल,	४९-५८
१५. देववाणी-परिषद्वार्ता	अभिनव शुक्लः	५९-६२
१६. श्रद्धाञ्जलयः	डा० रमाकान्त शुक्लः	६३-६४
१७. चित्राणि		१२ पृष्ठेषु

अर्वाचीनसंस्कृतम् (पंजी. सं. 34554/79)

१. **प्रकाशनस्थानम्**-नयी दिल्ली ।

२. **प्रकाशनकालावधिः**-त्रैमासिकम् ।

३. **सङ्केतेन सह मुद्रकस्य, प्रकाशकस्य सम्पादकस्य च नाम नागरिकता च**-डॉ० रमाकान्तशुक्लः, भारतीयः, देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली-११००५९

४. **पत्राधिकारिणां नाम्ना सह सङ्केतः**-देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली । डा० रमाकान्तशुक्ल इति नामाहं समुद्घोषयामि यदुपरिलिखितं सकलमपि विवरणं मम मतौ सत्यमस्ति।

-४-२००१ ई० —रमाकान्तशुक्लः (प्रकाशकः, सम्पादकः)

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

त्रयोविंशे वर्षे तृतीयोऽङ्कः

१५ जुलाई, २००१

अर्वा-2001
23/3

प्रधानसम्पादकः

डॉ० रमाकान्त शुक्लः

एम० ए०, पीएच० डी०, साहित्याचार्यः
सांख्ययोगाचार्यः

सहसम्पादकः

अभिनव शुक्लः, एम०ए०

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

६, वाणी-विहारः, नयी दिल्ली-११००५९
(भारतम्)

अर्वाचीनसंस्कृतम् (२३/३)

१५ अगस्त, २००१ ई०

विषयसूची

विषयः	लेखकः	पृष्ठाङ्कः
१. सम्पादकीयम्	डा० रमाकान्त शुक्लः	१
२. दुर्जनैर्मित्रता कीदृशी	डा० इच्छाराम द्विवेदी 'प्रणवः'	२
३. भारतपाक-शिखर-संवादः	प्रा० हरिश्चन्द्र रेणापुरकरः	३-८
४. राष्ट्रभक्तः पं० मालवीयो विजयतेतराम्	डॉ० शिवकुमार मिश्रः	९-१०
५. उज्जयिनी विमला	डॉ० विन्ध्येश्वरीप्रसादमिश्रः 'विनयः'	११-१२
६. कविता	डा० बलवीरदत्त शास्त्री	१३-१४
७. तुदन्ति मामलम् !	मिश्रोऽभिराजराजेन्द्रः	१५
८. न चन्दनं वने-वने	मिश्रोऽभिराजराजेन्द्रः	१६
९. एकविंशीं प्रविष्टाः शताब्दीं वयम्	परमानन्द झा	१७
१०. मित्रतां कामये शात्रवं चाश्रये !	डा० रमाकान्त शुक्लः	१८
११. प्रकाशकिरणावली	प्रकाशचन्द्रो मिश्रः	१९-३३
१२. अवस्थिनो बच्चूलालस्य प्रतानिनी	डॉ० धर्मेन्द्रकुमारसिंहदेवः	३४-४५
१३. विंशशताब्दीये संस्कृतकाव्ये प्रतिबिम्बितं भारतम्	डा० रमाकान्त शुक्लः	४६-५२
१४. देववाणी-परिषद्वार्ता	अभिनवः शुक्लः	५३
१५. संस्कृत-जगद्वार्ता	अभिनवः शुक्लः	५४-५५

अर्वाचीनसंस्कृतम् (पंजी. सं. 34554/79)

१. प्रकाशनस्थानम्-नयी दिल्ली ।

२. प्रकाशनकालावधिः-त्रैमासिकम् ।

३. सङ्केतेन सह मुद्रकस्य, प्रकाशकस्य सम्पादकस्य च नाम नागरिकता च-डॉ० रमाकान्तशुक्लः, भारतीयः, देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली-११००५९

४. पत्राधिकारिणां नाम्ना सह सङ्केतः-देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली । डा० रमाकान्तशुक्ल इति नामाहं समुद्घोषयामि यदुपरिलिखितं सकलमपि विवरणं मम मतौ सत्यमस्ति।

१५-८-२००१ ई०

—रमाकान्तशुक्लः (प्रकाशकः, सम्पादकः)

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

त्रयोविंशे वर्षे चतुर्थोऽङ्कः

१५ अक्टूबर, २००१

अर्वा-2001
23/4

प्रधानसम्पादकः

डॉ० रमाकान्त शुक्लः

एम० ए०, पीएच० डी०, साहित्याचार्यः

सांख्ययोगाचार्यः

सहसम्पादकः

अभिनव शुक्लः, एम०ए०

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

६, वाणी-विहारः, नयी दिल्ली-११००५९

(भारतम्)

अर्वाचीनसंस्कृतम् (२३/४)

१५ अक्टूबर, २००१ ई०

विषयसूची

विषयः	लेखकः	पृष्ठाङ्कः
१. सम्पादकीयम्	डा० रमाकान्त शुक्लः	१-५
२. आतंकवादस्य घोरताण्डवः	डा० रमाकान्त शुक्लः	६
३. अन्यापदेशरत्नाकरः	श्री श्री०सुन्दरराजः	७-२४
४. उत्थानभूतानम्	श्री श्री०सुन्दरराजः	२५-२६
५. यमुनाञ्जलिः	श्री श्री०सुन्दरराजः	२७-३०
६. श्रीनिधिपाद्यम्	श्री श्री०सुन्दरराजः	३१-४०
७. आयात बालाः	श्री श्री०सुन्दरराजः	४१-४२
८. समस्यापूर्तिः	श्री श्री०सुन्दरराजः	४३-४४
९. देववाणी-परिषद्वार्ता	अभिनवः शुक्लः	४५
१०. संस्कृत-जगद्वार्ता	अभिनवः शुक्लः	४५-४७
११. विज्ञापनम्		४८
१२. चित्राणि		

अर्वाचीनसंस्कृतम् (पंजी. सं. 34554/79)

१. **प्रकाशनस्थानम्**-नयी दिल्ली ।

२. **प्रकाशनकालावधिः**-त्रैमासिकम् ।

३. **सङ्केतेन सह मुद्रकस्य, प्रकाशकस्य सम्पादकस्य च नाम नागरिकता च**-डॉ० रमाकान्तशुक्लः, भारतीयः, देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली-११००५९

४. **पत्राधिकारिणां नाम्ना सह सङ्केतः**-देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली । डा० रमाकान्तशुक्ल इति नामाहं समुद्घोषयामि यदुपरिलिखितं सकलमपि विवरणं मम मतौ सत्यमस्ति।

१५-१०-२००१ ई० —रमाकान्तशुक्लः (प्रकाशकः, सम्पादकः)

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

चतुर्विंशे वर्षे प्रथमोऽङ्कः

१५ जनवरी, २००२

अर्वा-2002
2417

प्रधानसम्पादकः

डॉ० रमाकान्त शुक्लः

एम० ए०, पीएच० डी०, साहित्याचार्यः

सांख्ययोगाचार्यः

सहसम्पादकः

अभिनव शुक्लः, एम०ए०

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

६, वाणी—विहारः, नयी दिल्ली—११००५९

(भारतम्)

अर्वाचीनसंस्कृतम् (२४/१)

१५ जनवरी, २००२ ई०

विषयसूची

विषयः	लेखकः	पृष्ठाङ्कः
१. सम्पादकीयम्		१
२. श्रद्धाञ्जलयः	डा० रमाकान्त शुक्लः	२
३. श्रीनीलकण्ठस्तवः	विद्वान् एच०वी० नागराजरावः	३-५
४. नव्यं वर्षम्	डा० शम्भुनाथ आचार्यः	५
५. गुरुचरणौ शरणम्	ज्ञानोपाह्वोऽवस्थी बच्चूलालः	६
६. विश्वसूत्रधारः	त्रिपाठी डा० भास्कराचार्यः	७
७. विधेर्होमो निषेधानले	प्रो० रेवाप्रसाद द्विवेदी	८-९
८. पत्रद्वयम्	प्रो० रेवाप्रसाद द्विवेदी	१०
९. नरमेधः	डा० मधुसूदन पेन्ना	११-१६
१०. संसद्भवनोपर्यातङ्कवादाक्रमणम्	प्रा० हरिश्चन्द्र रेणापुरकरः	१७-२४
११. पाणिपञ्चाशत्	बालकविः श्रीसुन्दरराजः	२५-३०
१२. पुस्तक-परिचयः	अभिनवः शुक्लः	३०
१३. सूर्योपाख्यानम्	श्रीसुन्दरराजः	३१-४७
१४. ऋतुमञ्जरी	श्रीसुन्दरराजः	४८-५७
१५. संस्कृतिः (समस्यापूर्तिः)	श्रीसुन्दरराजः	५८-५९
१६. भारतं वन्दनीयं भवेत्सर्वदा	श्रीकान्त मिश्रः	६०
१७. सुपात्रे सतां धीमतां पक्षपातः	परमानन्द झा	६१
१८. विज्ञापनम्	दिल्ली संस्कृत अकादमी	६२
१९. किं कुर्यात्?	डा० रमाकान्त शुक्लः	६३-६४
२०. डा० वर्णेकरमहोदयानां शिवराजनिष्ठसाहित्ये राष्ट्रियविचाराः	प्रा० सौ० ऊर्मिला अराणके	६५-७२
२१. किं कुर्युः संस्कृतज्ञाः?	जग औतार शर्मा	७३-७४
२२. देववाणी-परिषद्वार्ता	अभिनवः शुक्लः	७५
२३. संस्कृत-जगद्वार्ता	अभिनवः शुक्लः	७६-७९
२४. भवतां पत्रम्	प्रा० हरिश्चन्द्र रेणापुरकरः	८०
२५. चित्राणि		८१-८२

अर्वाचीनसंस्कृतम् (पंजी. सं. 34554/79)

१. **प्रकाशनस्थानम्**-नयी दिल्ली ।

२. **प्रकाशनकालावधिः**-त्रैमासिकम् ।

३. **सङ्केतेन सह मुद्रकस्य, प्रकाशकस्य सम्पादकस्य च नाम नागरिकता च**-डॉ० रमाकान्तशुक्लः, भारतीयः, देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली-५९

४. **पत्राधिकारिणां नाम्ना सह सङ्केतः**-देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली । डा० रमाकान्तशुक्ल इति नामाहं समुद्घोषयामि यदुपरिलिखितं सकलमपि विवरणं मम मतौ सत्यमस्ति।

—रमाकान्तशुक्लः (प्रकाशकः, सम्पादकः)

२५-२-२००२ ई०

सम्पादकीयम्

अर्वाचीनसंस्कृतमनेनाङ्केन चतुर्विंशं वर्षं प्रविशति। बहोः कालात्पूर्वं विदुषा एच०वि० नागराजरावमहाभागेन **'श्रीनीलकण्ठस्तवः'**इत्येतन्नाम्नी स्तुतिरस्मत्पार्श्वे प्रहितासीत्, सास्मिन्नङ्के प्रकाश्यते। शिवरात्र्यवसरेऽस्याः पाठेन मुदमाप्नुवन्त्वास्तिकाः पाठकाः। श्रीनागराजरावस्य अमेरिकाप्रवासस्य संस्मरणान्यद्यत्वे **'सुधर्मा'** दैनिकसंस्कृतपत्रिकायां प्रकाश्यन्ते। अस्य महानुभावस्य अर्वाचीनसंस्कृते प्रथमप्रविष्टिरभिनन्द्यते। **'गुरुचरणौ शरण'** मित्यत्र आचार्यबच्चूलालावस्थिमहाभागैः स्वगुरोः स्तुतिः कृता। तेषां गुरवः सन्ति–जगद्गुरुश्रीनिश्चलानन्दस्वामिनः। त एव अनया स्तुत्या स्तुताः। किन्तु कश्चिदपि भक्तः स्वसद्गुरुमनया स्तुत्या स्तोतुं क्षमः।

लोककण्टकभूतोऽयमातंकवादो यथा स्वच्छन्दं लोकान् व्यापादयति, यथा च भवनानि पातयति, यथा च विधानसभाभवन-संसद्भवन-सूचनाकेन्द्रेषु आक्रमणं करोति, यथा च पत्रकारानपहृत्य व्यापादयति, यथा च नक्तंदिवमकारणाविष्कृतवैरदारुणः सन् अवाच्यान्यकल्प्यानि निन्द्यानि कृत्याण्याचरति तत्सर्वेषामेव साक्षात्कृतमस्ति । ११-९-२००१ तारिकायां प्रो० रेवाप्रसादद्विवेदिमहाभागा अमेरिकादेशे एवासन्। तैर्विश्वव्यापारकेन्द्रस्थभवनद्वयविध्वंसे **'विधेर्होमो निषेधानले'** इत्यत्र षोडशपद्यैः स्वव्यथोपनिबद्धा। डॉ० मधुसूदनपेन्नामहाभागैरपि अमुं विषयमधिकृत्य **'नरमेधः'** इति काव्यं रचितम्। १३-१२-२००१ तारिकायाम् भारतस्य संसद्भवनोपरि यदातङ्कवादिनामाक्रमणं सञ्जातं तदवलम्ब्य प्रा० हरिश्चन्द्ररेणापुरकरैरेकपञ्चाशत्पद्यैः **'संसद्भवनोपर्यातङ्कवादाक्रमणम्'** इति शीर्षकेण रचना प्रणीता।

श्रीसुन्दरराजमहाभागानां दीर्घरचनाचतुष्टयमस्मिन्नङ्के प्रकाश्यते। **'पाणिपञ्चाशत्'** एतेषां बाल्ये प्रणीता रचनास्ति शेषा विगतवर्षे प्रणीताः सन्ति। श्रीकान्तमिश्रैर्भारतस्य प्रतिष्ठा काम्यते। श्रीपरमानन्दझा अद्यत्वे विद्यालय-साक्षात्कारेषु योग्यतमानां दुर्दशां सव्यङ्ग्यं निर्दिशति। **'किं कुर्यात्'** इतीयं रचना मया श्री ला.ब.शा.रा.सं. विद्यापीठेनायोजिते कविसमवाये १६.२.२००२ तारिकायां पठिता यत्र विविधघटनाप्रसङ्गेषु वैवश्यव्यञ्जकानि मुक्तकानि संकलितानि सन्ति । प्रा० सौ० ऊर्मिला अराणके-महाभागायाः सन्धि विरहिते संस्कृते निबद्धे लेखे डॉ० श्रीधरभास्करवर्णेकराणां रचनात्रये समागता राष्ट्रिया विचाराः समुन्मीलिताः सन्ति। आचार्यजगऔतारशर्मभिः संस्कृतज्ञाः किमपि सार्थकं प्रयासं कर्तुं प्रचोदिताः। पत्रचतुष्टये डॉ० शम्भुनाथआचार्यमहाभागानां नववर्षशुभेच्छाः, प्रा० हरिश्चन्द्ररेणापुरकराणां नवरचनासूचनं किञ्च प्रो० रेवाप्रसादद्विवेदिनां सारस्वततपःसंसूचनं द्योत्यते। देववाणी-परिषद्वार्तासु संस्कृतजगद्वार्तासु च अभिनवः शुक्ल प्रमुखवृत्तानि ददाति।

दिनांकः २५-२-२००२ (रमाकान्त शुक्लः)

आर-६ वाणी विहारः, नयी दिल्ली-११००५९ प्रधानसम्पादकः

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

चतुर्विंशे वर्षे द्वितीयोऽङ्कः

१५ अप्रैल, २००२

अर्वा-2002
2412

प्रधानसम्पादकः

डॉ० रमाकान्त शुक्लः

एम० ए०, पीएच० डी०, साहित्याचार्यः

सांख्ययोगाचार्यः

सहसम्पादकः

अभिनव शुक्लः, एम०ए०

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

६, वाणी–विहारः, नयी दिल्ली–११००५९

(भारतम्)

परामर्शदातृ–मण्डलम्

१. आचार्य श्रीनिवास रथः
२. "अभिराज" डा० राजेन्द्र मिश्रः
३. डा० उमाकान्त शुक्लः
४. डा० विष्णुकान्त शुक्लः
५. डा० भास्कराचार्य त्रिपाठी
६. डा० इच्छाराम द्विवेदी "प्रणवः"

अर्वाचीनसंस्कृतम् (२४/२)

१५ अप्रैल २००२ ई०

विषयसूची

विषयः	लेखकः	पृष्ठाङ्कः
१. **सम्पादकीयम्**	डा० रमाकान्त शुक्लः	क
२. **श्रद्धाञ्जलिः**	,, ,, ,,	ख
३. **समुज्ज्वला**	डॉ० इच्छाराम द्विवेदी 'प्रणव'	१–६०
४. **उद्यतो ग्रीष्मकालः**	गोस्वामी बलभद्र प्रसाद शास्त्री	६१
५. **रे कृकलास !**	डॉ० मञ्जुलता शर्मा	६२
६. **लघ्वी कथा**	श्री प्रकाशचन्द्र मिश्रः	६३
७. **भवतां पत्रम् (भावाभिव्यक्तिः)**	पं० आद्याचरण झा	६४
८. **देववाणी-परिषद्वार्ता**	अभिनव शुक्लः	६५–६६
९. **संस्कृत-जगद्वार्ता**	,, ,,	६७–७०

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(R. N. 34554/79)

अर्वाचीनसंस्कृतम् (पंजी. सं. 34554/79)

१. **प्रकाशनस्थानम्**–नयी दिल्ली ।

२. **प्रकाशनकालावधिः**–त्रैमासिकम् ।

३. **सङ्केतेन सह मुद्रकस्य, प्रकाशकस्य सम्पादकस्य च नाम नागरिकता** च–डॉ० रमाकान्तशुक्लः, भारतीयः, देववाणी–परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली–११००५९

४. **पत्राधिकारिणां नाम्ना सह सङ्केतः**–देववाणी–परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली । डा० रमाकान्तशुक्ल इति नामाहं समुद्घोषयामि यदुपरिलिखितं सकलमपि विवरणं मम मतौ सत्यमस्ति।

१५–४–२००२ ई०

–रमाकान्तशुक्लः

(प्रकाशकः, सम्पादकः)

सम्पादकीयम्

अर्वाचीनसंस्कृतस्य चतुर्विंशवर्षीये द्वितीयेऽङ्के 'प्रणव'कवेः डॉ० इच्छाराम-द्विवेदमहाभागस्य **'समुज्ज्वला'** नाम्नी कृतिः प्रकाश्यते। यदास्य कवेः **'सत्प्रेरणा'**नाटकमर्वाचीनसंस्कृते (१९९४ तमे वर्षे) प्राकाश्यं गतं तदा कविपरिचये समुज्ज्वलायाः संकेतोऽक्रियत। इदानीं समुज्ज्वला अविकलरूपेणात्र प्रस्तूयते।

अर्वाचीनसंस्कृतम् दिल्लीसंस्कृताकादम्या २५.३.२००२ तारिकायाम् अखिलभारतीयसंस्कृतपत्रकारिता सम्मानेन सभाजितम्। अस्मिन् सम्मानलाभे अर्वाचीनसंस्कृतपक्षतः सर्वे लेखकाः, परामर्शदातारः, अक्षरयोजकाः, मुद्रकाः पाठकाश्च वर्धाप्यन्ते।

अर्वाचीनसंस्कृतस्य परामर्शदाता किञ्च देववाणी-परिषदः पूर्वाध्यक्षोऽनेकेषां ग्रन्थानां कर्ता, अद्यत्वे हिमाचलप्रदेशविश्वविद्यालये संस्कृतविभागाचार्यः साहित्यकादमीपुरस्कारेण अन्यैश्चानेकैः सम्मानैः सभाजितः, संस्कृतकविजगति लब्धप्रतिष्ठः **'अभिराज'राजेन्द्रमिश्रमहाभागः** वाराणसीस्थसम्पूर्णानन्दसंस्कृत-विश्वविद्यालयस्य कुलपतित्वेन वृत इति सूचना विश्वस्तस्रोतोभिर्मया ह्य एव लब्धा। अनुमीयतेऽप्रेलमासस्यान्तिमे सप्ताहेऽसौ कार्यभारं स्वीकरिष्यति। कवितल्लजाय, विद्वद्धौरेयाय संस्कृतस्य विश्वदूताय 'अभिराज'राजेन्द्रमिश्रमहाभागाय अर्वाचीनसंस्कृतस्य पक्षतः किञ्च देववाणी परिषत्पक्षतः सादरं वर्धापनानि समर्पयामि। विश्वसिमि च विश्वविद्यालयोऽस्य कार्यकाले ऐतिहासिकं गरिमाणं लप्स्यते इति। अद्यत्वे यदा वृत्तपत्रेषु एकस्य कुलपतेः स्वछात्र्या साकमवाच्यकृत्यविधानं सडिण्डिमघोषं प्रख्याप्यते, यदा च कुलपतीनां निलम्बनस्य, अपवञ्चनाकाण्डे लिप्ततायाश्च वार्ता बहुशो मुद्रणं गता वीक्ष्यन्ते तदा कुलपतिपदगरिम्णो रक्षणं सविशेषं काम्यते। अवश्यमेवाभिराजमहोदयो गरिमाणमिमं न केवलं रक्षिष्यति अपितु वर्धयिष्यत्यपीत्याशास्यते। अर्वाचीनसंस्कृतरचनानामध्ययन शोधयोजनाश्चाप्यस्य कार्यकाले सम्यक् स्थानमवाप्स्यन्तीत्यप्याशा कर्तुं शक्यते।

27.2.2002 तः गुर्जरेषु उपद्रवा जायन्ते। गोधरायां रेलयात्रिणां जीवितदाह एवास्या उपद्रवपरम्पराया बीजम्। अस्मिन् विषये केनापि संस्कृत रचनाकारेण किमपि विलिख्य न प्रेषितम्। कथमिति न जाने ! न पुनरेतादृशं घटताम्–

यत्र गेहे वसेर्यत्र वीथ्यां वसेर्ग्रामके वा नगर्यां वसेस्त्वं सखे !
वैमनस्याग्निरुग्रो न तत्र ज्वलेन्नूतने वत्सरे ते भवेन्मङ्गलम् ॥

मुद्रणगताशुद्धीनां कृते क्षमां याचे ।

'रमालयः' आर ६, वाणी विहारः,
नयी दिल्ली ११००५९
१५.४.२००२

(रमाकान्त शुक्लः)
प्रधानसम्पादकः

विषय सूची

1.	विभो !	3
2.	श्री सुन्दरी राधा	5
3.	आनयस्व हृदये	7
4.	नवसुप्रभातम्	9
5.	नमस्ते महादेव	11
6.	वसन्ततिलका	13
7.	कम्रा कीर्तिकुमारिका	14
8.	शब्दमन्दाकिनी	15
9.	कविता	17
10.	गीतिदेवते !	18
11.	हसिते कुसुमे	20
12.	सा छविस्ते	22
13.	तृषा	23
14.	समुत्तरं न दीयते	24
15.	चत्वरे राजनीतिः	26
16.	कैषा नैतिकता	29
17.	इदन्तमः	31
18.	जीवनतरणी	34
19.	अयमहं भो !	36
20.	चर्चा	37
21.	द्रौपदी भारतीयावनिः	39
22.	त्वया कृतम्	43
23.	धाराधरो राजते	45
24.	धारेश तुभ्यं नमः	47
25.	पञ्चकूटम्-प्रहेलिकाः	49
26.	कदा स्यामहम् ?	50
27.	कवितावनिता	51
28.	इत्थं कदाचिद्भवेत्	53
29.	प्रमेयं त्वया	55
30.	व्यथा	57
31.	किं वयं ब्रूमहे	59

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

चतुर्विंशे वर्षे तृतीयोऽङ्कः

१५ जुलाई, २००२

अर्वा-2002
2413

प्रधानसम्पादकः

डॉ० रमाकान्त शुक्लः

एम० ए०, पीएच० डी०, साहित्याचार्यः

सांख्ययोगाचार्यः

सहसम्पादकः

अभिनव शुक्लः, एम०ए०

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

६, वाणी—विहारः, नयी दिल्ली—११००५९

(भारतम्)

अर्वाचीनसंस्कृतम् (२४/३)

१५ जुलाई, २००२ ई०

विषयसूची

विषयः	लेखकः	पृष्ठाङ्कः
१. सम्पादकीयम्	डा० रमाकान्त शुक्लः	१
२. गीतिः	डा० जनार्दन प्रसाद पाण्डेयो'मणिः'	२
३. आवेदनम्	डा० पेन्ना मधुसूदनः	३
४. किं लिखामि	तुषा शर्मा	१२
५. आधुनिकसंस्कृतकवीनामेकतमस्य डॉ० सीतानाथआचार्यशास्त्रिणः पद्यगद्यात्मकं जीवनालेख्यम्	प्रो० दीपक घोषः	१३
६. देशमातृकावन्दनम्	प्रो० सीतानाथ आचार्य	१७
७. विज्ञापनस्य भाषा संस्कृतमपि	डॉ० प्रवेश सक्सेना	१९
८. देहली वर्धतां, वर्धतां देहली	आचार्य श्रीधरप्रसाद बलूनी	२३
९. भवतां पत्रम्	डॉ० गौतम वाडीलाल पटेलः आचार्य प्रभुदत्त शर्मा डॉ० मिथिलेश कुमारी मिश्रा डॉ० इन्द्र मोहन सिंहः	२७
१०. मासद्वयेन व्याकरणमधीयताम्	लुब्ना मरियम	२९
११. आयुर्यज्ञेन कल्पताम्	देवर्षि कलानाथ शास्त्री	३०
१२. देववाणी-परिषद्वार्ता	अभिनव शुक्लः	३१
१३. संस्कृत-जगद्वार्ता	,, ,,	३२
१४. श्रद्धाञ्जलिः	डॉ० रमाकान्त शुक्लः	३६

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(R. N. 34554/79)

अर्वाचीनसंस्कृतम् (पंजी. सं. 34554/79)

१. **प्रकाशनस्थानम्**-नयी दिल्ली ।

२. **प्रकाशनकालावधिः**-त्रैमासिकम् ।

३. **सङ्केतेन सह मुद्रकस्य, प्रकाशकस्य सम्पादकस्य च नाम नागरिकता च**-डॉ० रमाकान्तशुक्लः, भारतीयः, देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली-११००५९

४. **पत्राधिकारिणां नाम्ना सह सङ्केतः**-देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली । डा० रमाकान्तशुक्ल इति नामाहं समुद्घोषयामि यदुपरिलिखितं सकलमपि विवरणं मम मतौ सत्यमस्ति।

२१-८-२००२ ई०

–रमाकान्तशुक्लः

(प्रकाशकः, सम्पादकः)

सम्पादकीयम्

अर्वाचीनसंस्कृतस्य चतुर्विंशवर्षीयस्तृतीयोऽङ्कः पाठकानां पुरतोऽस्ति। अस्मिन्नङ्के डॉ० प्रवेश सक्सेना-आचार्यसीतानाथशास्त्री-आचार्यश्रीधरप्रसाद-बलूनी- कु० तुषा शर्मणा प्रथमप्रविष्टौ एतेषां हार्दिकमभिनन्दनम् ! डॉ० पेन्नामधुसूदनमहाभागस्य **'आवेदनम्'** पञ्चाषत्पद्यात्मकं प्रौढं काव्यमस्ति यत्र गायत्र्या महत्त्वं संस्कृतवर्णवृत्तैः प्रतिपादितं कविना। डॉ० प्रवेश सक्सेना संस्कृतस्योपयोगं विज्ञापनाय प्रस्तौति। आचार्यश्रीधरप्रसादबलूनी स्त्रग्विण्या दिल्ल्या वर्णनं करोति। कु० तुषा शर्मा भारतस्य वर्तमानदशामभिलक्ष्य खेदं प्रकटयति। आचार्यसीतानाथशास्त्री मातृभूमिं वन्दते। आचार्यसीतानाथशास्त्रिणः गद्य-पद्यमयः परिचयोऽस्मत्सकाशे डॉ० दीपकघोषेण प्रेषितम्। सोऽप्यत्रांके दीयते।

१८.८.२००२ तारिकायां भारतस्य महामहिमराष्ट्रपतिना पञ्चदश संस्कृत-पालिपण्डिताः सम्मानपत्रेण पञ्च युवानो विद्वांसश्च 'बादरायण' सम्मानेन सभाजिता येषु त्रयो दिल्लीवास्तव्याः सन्ति। एते सन्ति डॉ० के०पी०ए० मेननः, कविरत्न डॉ० श्रीकृष्ण सेमवालः श्रीमती डॉ० उषा सत्यव्रतश्च। युवविद्वत्सु डॉ० जनार्दनप्रसाद पाण्डेय 'मणि' रप्यन्यतमः। एते सर्वेऽपि अर्वाचीनसंस्कृतस्य प्रकाशकसंस्थया देववाणी-परिषदा बहोः कालात् सम्बद्धाः। सम्मानप्राप्त्यर्थमेते सर्वेऽपि सादरमभिनन्द्यन्ते।

अग्रिमांकस्य कृतेऽस्मत्पार्श्वे प्रभूता सामग्री प्रकाशनीयत्वेन तिष्ठति। अतः लेखकाः कृपया नातिदीर्घा एव लेखा रचना वा प्रेषयितुमनुरुद्ध्यन्ते।

देववाणी-परिषदः

सप्तविंशः संकल्पनादिवस-समारोहः

२१.८.२००२ (रमाकान्त शुक्लः)

''रमालयः'' प्रधान सम्पादक

आर ६ वाणी विहार, नयी दिल्ली-५९

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

चतुर्विंशे वर्षे चतुर्थोऽङ्कः

१५ अक्टूबर, २००२

अर्वा-2002
2414

प्रधानसम्पादकः

डॉ० रमाकान्त शुक्लः

एम० ए०, पीएच० डी०, साहित्याचार्यः

सांख्ययोगाचार्यः

सहसम्पादकः

अभिनव शुक्लः,

एम०ए०, एम०फिल्० (संस्कृते)

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

६, वाणी-विहारः, नयी दिल्ली-११००५९

(भारतम्)

अर्वाचीनसंस्कृतम् (२४/४)
१५ अक्टूबर, २००२ ई०

विषयसूची

विषयः	लेखकः	पृष्ठाङ्कः
१. सम्पादकीयम्	डा० रमाकान्त शुक्लः	१-२
२. जय जय दुर्गे	डा० शिवशरण शर्मा द्विवेदी	३
३. शारदाभिवन्दना	परमानन्द झा	४
४. राजनीतिलीलामृतम्	प्रो० दीपक घोषः	५-६
५. गीतद्वयम्	डॉ० रामविनयसिंहः	७-८
६. दिल्लीसंस्कृतअकादमीविज्ञापनम्		९
७. साकेतसौरभस्य भूमिका	डॉ० भास्कराचार्य त्रिपाठी	१०-१२
८. अर्वाचीनसंस्कृतसाहित्यसर्वेक्षणम् (१९९७-९८)	डा० रमाकान्त शुक्लः	१३-४३
९. भवतां पत्रम्	डॉ० शिवशरणशर्मा द्विवेदी डॉ० भास्कराचार्य त्रिपाठी डॉ० शंकरदेव अवतरे डॉ० श्रीरंजनसूरिदेवः	४४-४६
१०. देववाणी-परिषद्वार्ता	अभिनव शुक्लः	४७-४८
११. संस्कृत-जगद्वार्ता	" "	४९-५२
१२. अर्वाचीनसंस्कृतसाहित्यसंगोष्ठी-प्रतिवेदनम्	डॉ० मंजुलता शर्मा	५३-५५
१३. श्रद्धाञ्जलिः	डॉ० रमाकान्त शुक्लः	५६
१४. चित्राणि		५७-७२

अर्वाचीनसंस्कृतम्
(R. N. 34554/79)
अर्वाचीनसंस्कृतम् (पंजी. सं. 34554/79)

१. प्रकाशनस्थानम्-नयी दिल्ली ।
२. प्रकाशनकालावधिः-त्रैमासिकम् ।
३. सङ्केतेन सह मुद्रकस्य, प्रकाशकस्य सम्पादकस्य च नाम नागरिकता च-डॉ० रमाकान्तशुक्लः, भारतीयः, देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली-११००५९
४. पत्राधिकारिणां नाम्ना सह सङ्केतः-देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली । डा० रमाकान्तशुक्ल इति नामाहं समुद्घोषयामि यदुपरिलिखितं सकलमपि विवरणं मम मतौ सत्यमस्ति।

२५-१०-२००२ ई०

–रमाकान्तशुक्लः
(प्रकाशकः, सम्पादकः)

सम्पादकीयम्

अनेनांकेन **अर्वाचीनसंस्कृत** स्वचतुर्विंशं वर्षं पूरयति। विगतांकप्रकाशनाद्यावधि व्यवहारजगति भीषणं भीषणतरं च बहु घटते यथा राजधानी रेलयानदुर्घटना यत्र शतशो जना मृताः, इण्डोनेशियायां बम्बविस्फोटः येन शतशो निरागसो जना कालकवलीकृताः, कश्मीरे नित्यमेवातंककारिभिर्निरपराधानां हिंसा, जनप्रतिनिधिभिश्च एतादृशानां घटनानां निन्दामात्रं सांख्यपुरुषमार्गावलम्बनं च, अक्षरधाम्नि श्रद्धालूनां हत्या ! ह्य एव रूसदेशस्य राजधान्यां मास्कोनगरे चेचनातंकिभि नाट्यप्रेक्षागारे शतशो जना बन्धकीकृताः। भारत वा स्याद् विश्वं वा स्यात्? सर्वत्रैवातंकवादो मानवतां भाययति। भारतं महान् देशोऽस्ति, सर्वंसहोऽस्ति। कदाचित् मृतानां परिवारजनेभ्योऽनुग्रहराशिर्दीयते कदाचित् सन्तोषं क्षमाञ्चावलम्ब्य ते आत्मानं सान्त्वयन्ति। निर्वाचिताः प्रतिनिधयः कथं कल्याणकारि राज्यशासनं चालयन्तीति सर्वेषां प्रत्यक्षगोचरम्। स्मृतिपथमायाति कविताशः–

> **"जनं विनिपात्य दुर्घोरेऽसुरक्षावह्निकुण्डे ये ।**
> **सुरक्षामण्डले गुप्ता जना नो वन्दनीयास्ते !"**

एतादृश्यां स्थितौ को वा जनः कं वा दौर्बल्यनिधिं रक्षकं स्मरेत्? डा० शिवशरणशर्माद्विवेदी 'दुर्गां' स्मरति **'जय जय दुर्गे'** इत्यनया गीत्या। अमृतमहोत्सववर्षं पूरयतो डा० द्विवेदमहाभागस्य राष्ट्रभाषया लिखितं पत्रमप्यविकलतया प्रकाश्यते यत्संस्कृतकवीनां व्यक्तित्वं जिज्ञासूनां कृते अत्युपयोगि स्यात्। युवकवेः परमानन्दझामहाभागस्य **'शारदाभिवन्दना'** ललिता संस्कृतगीतिः साहित्य-संगीत-सङ्गमरूपा। डा० रामविनयसिंस्य **'गीतद्वयं'** प्रणयभावनाया व्यञ्जकम्।

प्रो० दीपकघोषेण २७.२.२००२ तारिकायां द्रुतवार्तायोगेनास्मत्सकाशे राजनीतिलीलापरकाणि पद्यानि प्रेषितान्यासन् किञ्च विगतेऽप्रेलमासे देववाणी-परिषदि आगत्य श्रावितान्यपि। बहोः कालात्पूर्वं प्रो० घोषस्य

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

पञ्चविंशे वर्षे प्रथमोऽङ्कः

१५ जनवरी, २००३ ई०

अर्वा-2003
2517

प्रधानसम्पादकः

डॉ० रमाकान्तशुक्लः

एम०ए०, पीएच०डी०, साहित्याचार्यः
सांख्ययोगाचार्यः

उपसम्पादकः

अभिनव शुक्लः

एम०ए० (संस्कृते), एम०फिल् (संस्कृते)

देववाणी-परिषद् , दिल्ली

६, वाणी–विहारः , नयी दिल्ली–११००५९

(भारतम्)

परामर्शदातृ–मण्डलम्

१. आचार्य श्रीनिवास रथः	५. डा० भास्कराचार्य त्रिपाठी
२. "अभिराज" डा० राजेन्द्र मिश्रः	६. डा० इच्छाराम द्विवेदी "प्रणवः"
३. डा० उमाकान्त शुक्लः	७. डा० रामसुरेश पाण्डेयः
४. डा० विष्णुकान्त शुक्लः	८. डा० ओमनाथ बिमली

अर्वाचीनसंस्कृतम् (२५/१)

१५ जनवरी, २००३ ई०

विषयसूची

विषयः	लेखकः	पृष्ठाङ्कः
१. सम्पादकीयम्	डा० रमाकान्त शुक्लः	१
२. स्वागताभिनन्दन-मङ्गलाशासनपद्यानि	श्री श्री०सुन्दरराजः	२
३. कविसम्मेलन-प्रस्तावना	डा० रमाकान्त शुक्लः	३
४. वन्दे सदा 'भारतजन्मभूमिम्'	पण्डित हरेकृष्ण धूपालशर्मा	४
५. देववाणी-परिषद्वार्ता	अभिनवः शुक्लः	५
६. संस्कृतजगद्वार्ता	अभिनवः शुक्लः	६
७. प्रश्नचिह्नम्	डॉ० इच्छारामद्विवेदी 'प्रणवः'	७-४०

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(R. N. 34554/79)

अर्वाचीनसंस्कृतम् (पंजी. सं. ३४५५४/७९)

१. **प्रकाशनस्थानम्**-नयी दिल्ली ।

२. **प्रकाशनकालावधिः**-त्रैमासिकम् ।

३. **सङ्केतेन सह मुद्रकस्य, प्रकाशकस्य सम्पादकस्य च नाम नागरिकता च**-डॉ० रमाकान्तशुक्लः, भारतीयः, देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली-११००५९

४. **पत्राधिकारिणां नाम्ना सह सङ्केतः**-देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली । डा० रमाकान्तशुक्ल इति नामाहं समुद्घोषयामि यदुपरिलिखितं सकलमपि विवरणं मम मतौ सत्यमस्ति।

१५-१-२००३ ई०

–रमाकान्तशुक्लः

(प्रकाशकः, सम्पादकः)

सम्पादकीयम्

अर्वाचीनसंस्कृतस्य पञ्चविंशवर्षीये प्रथमेऽस्मिन्नंके पुरीनगर्यां क्रीस्त्वनन्तर-द्व्यधिकद्विसहस्रतमेसम्वत्सरे दिसम्वरमासे चतुर्दशदिनाङ्कतः षोडशदिनाङ्कं यावत् आयोजिते त्रिदिवसीये एकचत्त्वारिंशाखिलभारतीयप्राच्यविद्यासम्मेलने श्री० सुन्दरराज-रमाकान्तशुक्ल-पण्डितहरेकृष्णधूपाल-महाभागैः पठिता रचनाः देववाणी-परिषद्वार्ता संस्कृतजगद्वार्ताः किञ्च ''प्रणवो''पाह्वेन डॉ० इच्छारामद्विवेदिना प्रणीतं संस्कृतगज़लसंकलनं ''**प्रश्नचिह्नम्**'' प्रकाश्यन्ते।

प्रणवमहाभागा अर्वाचीनसंस्कृतस्य पाठकानां कृते सुपरिचिताः सन्ति। इतः पूर्वमेतेषां **'दूतप्रतिवचनम्'**, **'मित्रदूतम्'**, **'सत्प्रेरणानाटकम्'**, **'समुज्ज्वला'**, **'अन्योक्तिरत्नावली'** इत्याद्या रचना पत्रेऽस्मिन् प्रकाशिताः।

''प्रश्नचिह्ने'' कविना परम्परारक्षणेन साकं नूतनाः प्रयोगा अनुष्ठिताः। भगवत्या भारत्या वन्दनेन प्रश्नचिह्नस्यारम्भो भवति। तत्र कविः स्वविनम्रतां प्रकाशयन् सर्वशुक्लाया वाण्या अनुकम्पामिच्छति गीतिषु च सरस्वत्या वीणाया झंकृतिं काङ्क्षति। तदनन्तरं त्रिंशत्संख्याकेषु गज़लगीतेषु क्वचित् प्रेमास्पदस्य सौन्दर्यचित्रणं, क्वचित्प्रणयनिवेदनं, क्वचिदुपालम्भः क्वचित्सामाजिक- परिवेशस्य चित्राणि, क्वचिद् व्यंग्योक्तयः, क्वचिदन्यापदेशाः, क्वचिद् देशदशामुद्दिश्य सप्रश्नदृष्टिः, क्वचित्साम्प्रतिकयुगीन-गुणावमाननावगुणसम्मानमुद्दिश्य व्यथाप्रकाशनं, क्वचिद् दुर्गुणानवपात्य सद्गुणाराधनं, क्वचिच्च अन्यान्या परिस्थितयः शब्दार्पिताः। कविरस्मन्नायकैरुत्पादितां परिस्थितिमपि चित्रयति।

अद्य यदाऽतङ्कवादे, जातिवादे, धर्मवादेऽधिकांशा देशवासिनश्चतुर- शिरोमणिभिः निपात्यन्ते तदा कवी राष्ट्रवादस्य प्रेरणां सप्रश्नदृष्ट्यैव ददाति।

कविना **किं, कथं, का**-प्रभृतिशब्दैर्ये विशिष्टाः प्रश्ना अस्मिन् संकलने प्रस्तुतास्तत्र कवेर्युगदर्शनं, भाषायां समासशक्तिः, कल्पनायाश्च समाहारशक्तिः छन्दोमय्यां वाण्यां सुष्ठुतयावलोकयितुं शक्यन्ते। कविना उर्दूभाषायाः प्रसिद्धानि लघुच्छन्दांसि प्रस्तुतानि येषु रचनां कर्तुं सिद्धवाच एव कवयः प्रभवन्ति। मन्ये कविकृतान् प्रश्नान् समुत्तरितुं समाजस्य, शासनस्य, राष्ट्रस्य च नायका अवहिताः स्युः। अनेनांकेन **अर्वाचीनसंस्कृतं** रजतजयन्तीवर्षं प्रविशति। लेखकेभ्यः पाठकेभ्यश्च वर्धापनानि।

विदुषामाश्रवः

(डॉ०रमाकान्त शुक्लः)

१५ जनवरी, २००३ प्रधानसम्पादकः

अनुक्रमः

1.	हे वाणि !	9
2.	कुन्तलावरणं कृतम्	10
3.	निश्चप्रचं जाने	11
4.	किं त्वया ज्ञातम्?	12
5.	तत्र रक्तं मदीयम्	13
6.	प्रवृत्तम्	14
7.	प्रीतिसंगता शिला	15
8.	कीदृशी?	16
9.	निदाघव्यथा	17
10.	प्रमाणं किम्?	18
11.	को लाभः?	19
12.	कियद् वारम्	20
13.	धारा विलीयन्ते	21
14.	प्रयाताः किम्?	22
15.	समारब्धम्	23
16.	साधनं कुरु	24
17.	रामगाथा	25
18.	को देवः?	26
19.	चन्दनत्वं गताः	27
20.	महाकालस्य लीलेयम्	28
21.	किं समायातम्?	29
22.	वेपते युधिष्ठिरः	30
23.	चेतना	31
24.	राजनीतिकर्दमेषु	32
25.	साम्प्रतम्	33
26.	सुस्मितैः साकं?	34
27.	कर्दमक्लिन्ना धरा	35
28.	का कथा	36
29.	नो भारते गणतन्त्रता	37
30.	नूतने वर्षे	38
31.	श्रुतं नो तया	39

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

पञ्चविंशे वर्षे द्वितीयोऽङ्कः

१५ अप्रैल, २००३ ई०

अर्वा-2003
2512

प्रधानसम्पादकः

डॉ० रमाकान्तशुक्लः

एम०ए०, पीएच०डी०, साहित्याचार्यः

सांख्ययोगाचार्यः

उपसम्पादकः

अभिनव शुक्लः

एम०ए० (संस्कृते), एम०फिल् (संस्कृते)

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

६, वाणी—विहारः, नयी दिल्ली—११००५९

(भारतम्)

परामर्शदातृ–मण्डलम्

१. आचार्य श्रीनिवास रथः	५. डा० भास्कराचार्य त्रिपाठी
२. "अभिराज" डा० राजेन्द्र मिश्रः	६. डा० इच्छाराम द्विवेदी "प्रणवः"
३. डा० उमाकान्त शुक्लः	७. डा० रामसुरेश पाण्डेयः
४. डा० विष्णुकान्त शुक्लः	८. डा० ओमनाथ बिमली

अर्वाचीनसंस्कृतम् (२५/२)

१५ अप्रैल, २००३ ई०

विषयसूची

विषयः	लेखकः	पृष्ठाङ्कः
१. **सम्पादकीयम्**	डा० रमाकान्त शुक्लः	१-२
२. **देववाणी-परिषद्वार्ता**	अभिनवः शुक्लः	३
३. **संस्कृतजगद्वार्ता**	अभिनवः शुक्लः, अपर्णा पाण्डेय	४
४. **श्रीवरदेश्वराष्टकम्**	डा० रमाकान्त शुक्लः	५-६
५. **श्रीमहाकालेश्वरमानसपूजा**	डॉ० विन्ध्येश्वरीप्रसादमिश्रः	७-१४
६. **श्रीमहाकालेश्वरसुप्रभातम्**	डॉ० विन्ध्येश्वरीप्रसादमिश्रः	१५-१६
७. **श्रीमहाकालनीराजनम्**	डॉ० विन्ध्येश्वरीप्रसादमिश्रः	१७-१८
८. **शाश्वती**	डा० रामविनयसिंहः	१९-७६
९. **देववाणी-परिषत्प्रकाशितग्रन्थसूची**		७७-८०

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(R. N. 34554/79)

अर्वाचीनसंस्कृतम् (पंजी. सं. ३४५५४/७९)

१. **प्रकाशनस्थानम्**-नयी दिल्ली ।

२. **प्रकाशनकालावधिः**-त्रैमासिकम् ।

३. **सङ्केतेन सह मुद्रकस्य, प्रकाशकस्य सम्पादकस्य च नाम नागरिकता च**-डॉ० रमाकान्तशुक्लः, भारतीयः, देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली-११००५९

४. **पत्राधिकारिणां नाम्ना सह सङ्केतः**-देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली । डा० रमाकान्तशुक्ल इति नामाहं समुद्घोषयामि यदुपरिलिखितं सकलमपि विवरणं मम मतौ सत्यमस्ति।

१५-४-२००३ ई०

-रमाकान्तशुक्लः

(प्रकाशकः, सम्पादकः)

सम्पादकीयम्

अर्वाचीनसंस्कृतस्य पञ्चविंशवर्षीये द्वितीयेऽस्मिन्नंके गद्यपद्यात्मिका साहित्यिकसामग्री दीयते। आदौ देववाणीपरिषदः संस्कृतजगतश्च वार्ता यथावकाशं प्रकाश्यन्ते। तदनु रमाकान्तशुक्लनिवेदितं **'श्रीवरदेश्वराष्टकं'** दीयते। हरियाणाराज्यान्तर्गतभिवानीनगर्यां भिवानी-दिल्ली- मार्गे श्रीहरि-न्यासेन निर्मापिते श्रीहरिहरमन्दिरे वरदाम्बिकासमेतस्य भगवतो वरदेश्वरस्य महामहाविष्णोर्दशावतारविग्रहाणां च प्राणप्रतिष्ठा-कुम्भाभिषेक-महोत्सवः श्रीकाञ्चीकामकोटिपीठाधीश्वरजगद्गुरुशङ्कराचार्यश्रीमज्जयेन्द्रसरस्वतीनां सन्निधौ २०५९ तमे वैक्रमेऽब्दे वसन्तपञ्चम्यां तदनुसारं ६.२.२००३ तमे खैष्टे दिनांके महतोत्साहेन अनुष्ठितोऽभूत्। अस्मिन्नवसरे वेदपाठस्य कार्यक्रमोऽप्यायोज्यत। जगद्गुरुभ्योऽभिनन्दपत्रमपि समर्पितमभूत्।३०.३.२००३ तारिकायां महाशिवरात्र्यवसरे मन्दिरे चतुःप्रहरपूजानुष्ठिताभूत् यत्र **'श्रीहरि'**न्यासस्य न्यासी श्रीआनन्दकुमारः सपत्नीकः पूजामकरोत्। अस्मिन्नवसरे श्रीवरदेश्वररूपेण भावितस्य भगवतः शंकरस्य सेवायामेतत्पंक्तिलेखकेन स्तोत्रमेकं निवेदयितं संकल्पितं यत् 'श्रीवरदेश्वराष्टक'-रूपेणाविर्भूतम्। तदप्यत्र दीयते।

तदनु उज्जयिनीस्थ **'विनयो'**पाह्व डा० विन्ध्येश्वरीप्रसादमिश्रकृता **'श्रीमहाकालेश्वरमानसपूजा', 'श्रीमहाकालेश्वरसुप्रभातम्', 'श्रीमहाकाल-नीराजनम्'** इत्येता भक्तिभावभरितातिस्रो रचनाः प्रकाश्यन्ते। **श्रीमहाकालेश्वर मानस पूजायाम्** एकपञ्चाशत्पद्येषु स्रग्धरार्यावसन्ततिलकानुष्टुप्शार्दूल-विक्रीडत-पृथ्वीन्द्रवज्रावृत्तैर्भगवतो देवाधिदेवस्य परमेश्वरस्य महाकालस्य मानसपूजा क्रियते। कविना पूजापद्धतिमवलम्ब्य ध्यानाह्वान-प्रतिष्ठापना-सननिवेदन-पाद्यार्घ्याचमनीय-स्नानीयपुण्यजलादिकसमर्पण-वस्त्रोपवस्त्रादि-निवेदन-यज्ञोपवीतार्पण-चन्दननिवेदन-भस्मावेदनाक्षत-समर्पण-पुष्पमाल्य-निवेदन-बिल्वपत्रार्पण-धूपाघ्रापण-दीपदर्शन-नैवेद्यनिवेदन-ऋतुफल-ताम्बूलार्पण-दक्षिणानिवेदन-नीराजन-प्रार्थना-मन्त्रपुष्पाञ्जलि-प्रदक्षिणा-पूजोपसंहृति-फलश्रुतिपूर्वकं पूजायाः समापनं क्रियते। कविना **'समेषां प्राणिनां शुभाय'** एषा रचना प्रणीता। शिवमानसपूजारचना-परम्परायां डा० विन्ध्येश्वरीप्रसादमिश्रप्रणीता कवित्वभक्तिभावभरितैषा रचना नूनमभिनन्दनार्हा। **श्रीमहाकालसुप्रभाते** कविर्महाकालेश्वरं विविधैः सम्बोधनैः सम्बोध्य स्तौति।

गीतानुक्रमः

गीतम्	पृष्ठाङ्कः	गीतम्	पृष्ठाङ्कः
१. अम्ब! बिम्बमपि दर्शय!	२१	२१. मनो दूयते !	४७
२. नयनयनप्राणाः !	२३	२२. पश्य	४८
३. भारतभूः	२५	२३. दुःखम्	४९
४. साम्प्रतं रे !	२६	२४. वीक्षस्व निजहृदयम् !	५०
५. गहनवने	२७	२५. निर्दयता	५१
६. छाया	२९	२६. दृग्गीतम्	५३
७. अनुस्मृतिः	३१	२७. कोकिल !	५४
८. जीवनमपि तरलम् !	३३	२८. जीवनं सकलम् !	५५
९. कोऽयम् ?	३४	२९. कुशलम् !	५६
१०. कीदृशं बन्धो !	३५	३०. ग्रामे !	५८
११. मनस्सन्तापः	३६	३१. वदति वसन्तसुता	५९
१२. कविते !	३७	३२. गीतम्	६१
१३. नीलनयने !	३८	३३. मुखकमलम् !	६२
१४. निपुणत्वम् !	३९	३४. शुभे !	६३
१५. प्रावृषि	४०	३५. ते नु गतानि दिनानि !	६५
१६. न जानेऽहम् !	४१	३६. मिलिन्द !	६७
१७. नम्रता कीदृशी ?	४२	३७. कथं गीतम् !	६९
१८. त्वत्कृते !	४३	३८. त्वादृशी	७१
१९. मदिरचपलनयने !	४४	३९. जीवने मे !	७२
२०. मधुकर !	४६	४०. स्वतन्त्रता	७३
		४१. मृदुलं मनो मे !	७५

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

षड्विंशे वर्षे प्रथमोऽङ्कः

१५ जनवरी, २००४ ई०

९९

अर्वा-2004
26/1

रजतजयन्ती-वर्षाङ्कः

प्रधानसम्पादकः

डॉ० रमाकान्तशुक्लः

एम०ए०, पीएच०डी०, साहित्याचार्यः

सांख्ययोगाचार्यः

उपसम्पादकः

अभिनवः शुक्लः

एम०ए०, एम०फिल् (संस्कृते)

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

६, वाणी-विहारः, नयी दिल्ली-११००५९

(भारतम्)

अर्वाचीनसंस्कृतम् (२६/१)

१५ जनवरी, २००४ ई०

विषयसूची

विषयः	लेखकः	पृष्ठाङ्कः
१. सम्पादकीयम्	डा० रमाकान्त शुक्लः	१
२. नववर्षशुभकामना	डा० गोपालकृष्ण दाशः	२
३. नववर्षशुभकामना	श्री परमानन्द झा	२
४. देवभाषा	डा० शिवशरण शर्मा द्विवेदी	३
५. राष्ट्रियसंहतिः संस्कृतं च	श्री श्री० सुन्दरराजः	४-१०
६. निर्वासनं कृतम्	प्रो० हरिदत्त शर्मा	११-१२
७. याति वनं सीता	प्रो० श्रीनिवास रथः	१३
८. चेतना विलीयते	प्रो० श्रीनिवास रथः	१४
९. जयति भारतम्	प्रो० श्रीनिवास रथः	१५-१६
१०. किं कुर्यात्	डा० रमाकान्त शुक्लः	१७
११. यानावरोधी दुस्त्यजः	डा० रमाकान्त शुक्लः	१८
१२. वैभवाप्ति-साधनम्	डा० शिवशरण शर्मा द्विवेदी	१९
१३. देववाणी-परिषद्वार्ता	अभिनवः शुक्लः	२०-२३
१४. संस्कृतजगद्वार्ता	अभिनवः शुक्लः	२४
१५. श्रीमद्रामचरितमानसम्	पं० प्रेमनारायण द्विवेदी	२५-४०
१६. अर्वाचीनसंस्कृतस्य २५ वर्षाणि	डा० चन्द्रमौलि शुक्लः	४१-११८
१७. संस्कृतजगद्वार्ता	अभिनवः शुक्लः	११९-१२०
१८. चित्राणि		

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(R. N. 34554/79)

अर्वाचीनसंस्कृतम् (पंजी. सं. ३४५५४/७९)

१. प्रकाशनस्थानम्-नयी दिल्ली ।

२. प्रकाशनकालावधिः-त्रैमासिकम् ।

३. सङ्केतेन सह मुद्रकस्य, प्रकाशकस्य सम्पादकस्य च नाम नागरिकता च-डॉ० रमाकान्तशुक्लः, भारतीयः, देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली-११००५९

४. पत्राधिकारिणां नाम्ना सह सङ्केतः-देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली । डा० रमाकान्तशुक्ल इति नामाहं समुद्घोषयामि यदुपरिलिखितं सकलमपि विवरणं मम मतौ सत्यमस्ति।

१५-१-२००४ ई०

-रमाकान्तशुक्लः

(प्रकाशकः, सम्पादक)

सम्पादकीयम्

अर्वाचीनसंस्कृतस्यायं तृतीयो रजतजयन्तीवर्षाङ्कः। पुटबन्ध (जिल्द)-संख्याक्रमेणायं नवति (९०) तमः पुटबन्धः। अंकगणनायाञ्चायं नवनवति (९९) तमोऽङ्कः।अत्र काश्चन प्रत्यग्राः काश्चन चैकवर्षपूर्वं प्राप्ता रचनाः प्रकाश्यन्ते। एतासु रचनासु करुणा, हास्यव्यङ्ग्यं, देशभक्तिः लोकदर्शनं च साक्षात्कर्तुं शक्यन्ते। भारतस्य राजधान्यां कारयानानामतिवृद्ध्या प्रत्यहं यानावरोधस्य शकटावरोधस्य (ट्रैफिकजामस्य) वा दर्शनं भवति। मार्गाः न्यूना यानानि च अधिकाधिकानि।

अस्मादङ्कात् पं० प्रेमनारायणद्विवेदिभिः प्रणीतः श्रीरामचरितमानसस्य संस्कृतपद्यानुवादः क्रमशः प्रकाशयिष्यते। १६ पृष्ठेषु अयमनुवादोऽस्मिन्नङ्के प्रकाशितः। द्विवेदिमहाभागकृतेनानेनानुवादेन नानापुराणनिगमागमसम्मतस्य गोस्वामितुलसीदासकृतस्य रघुनाथगाथाभाषानिबन्धस्य संस्कृतेऽप्येकत्र स्थितिरवलोक्या स्यात्।

'अर्वाचीनसंस्कृतस्य २५ वर्षाणि'ति सन्दर्भलेखे डा० चन्द्रमौलि शुक्लोऽर्वाचीनसंस्कृते १५.१.२००४ यावत्प्रकाशितानां लेखानां रचनानाञ्च कालक्रमानुगतां सूची प्रस्तौति या शोधार्थिनां कृते उपयोगिनी भवेत्।

देववाणी-परिषदोऽष्टाविंशे स्थापनादिवससमारोहे १३.१२.२००३ तारिकायाम् **'अर्वाचीनसंस्कृतस्य पञ्चविंशतिवर्षाणि'**ति विषयमालम्ब्यैका परिचर्चा राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानस्य कुलपतेः प्रो० वेम्पटिकुटुम्बशास्त्रिमहाभागस्याध्यक्षे आयोजितासीत् यत्र वक्तृषु अर्वाचीनसंस्कृतस्य प्रवेशाङ्कस्य त्रयो लेखकाः-डॉ० रामसुरेश पाण्डेयः, डॉ० शशिप्रभा कुमार, डॉ० शशी तिवारी चाप्युपस्थिता आसन्। तत्सम्बद्धं सचित्रं वृत्तं देववाणी-परिषद्वार्तायां प्रकाश्यते। संस्कृत-जगद्वार्तासु १६.१०.२००३ तः १५.१.२००४ यावदायोजितानां संस्कृतकार्यक्रमाणां सूचना दीयते।

इतोऽग्रे पत्रे प्रकाशनार्थं चक्रिकायां (C.D.) मुद्रिता सामग्री एव प्रायः स्वीकार्या स्यात्। सा च **'चाणक्य'**नाम्नि आकारे (फाण्टे) मुद्रिता

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

त्रिंशत्तमे वर्षे चतुर्थोऽङ्कः

१५ अक्टूबर २००८ ई०

११८ (अतिरिक्ताङ्कः)

अर्वा-2008
30/4

प्रधानसम्पादकः

डा० रमाकान्त शुक्लः

एम०ए०, पीएच०डी०, साहित्याचार्यः
सांख्ययोगाचार्यः

सम्पादकः

डा० अभिनव शुक्लः

एम०ए०, एम०फिल्०, पीएच०डी०

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

६, वाणी-विहारः, नयी दिल्ली-११००५९
(भारतम्)

अर्वाचीनसंस्कृतम् (३०/४ अतिरिक्ताङ्कः)
१५ अक्टूबर २००८ ई०

e-mail : arvacheenasanskritam@yahoo.co.in
arvacheenasanskritam@rediffmail.com

	विषयः	लेखकः	पृष्ठाङ्कः
१.	सम्पादकीयम्	रमाकान्तशुक्लः	1
२.	दीपमालिका-माङ्गल्यम् सं.२०६५	डा.उमाकान्त शुक्लः	2
३.	देववाणी-परिषद्वार्ता	ऋषिराजःपाठकः	3
४.	संस्कृत-जगद्वार्ताः	मुनिराजःपाठकः	9
५.	भवतां पत्रम्	प्रो. संघसेनः	17
६.	सूचना	महासचिवः	18
७.	संस्कृतगौरवगीतिः	प्रो.इन्द्रमोहनसिंहः	19
८.	काव्यरहस्यगीतिः	प्रो.इन्द्रमोहनसिंहः	20
९.	चन्द्रभवनगीतिः	प्रो.इन्द्रमोहनसिंहः	21
१०.	मिलनगीतिः	प्रो.इन्द्रमोहनसिंहः	22
११.	लोकवृत्तगीतिः	प्रो.इन्द्रमोहनसिंहः	23
१२.	जीवलक्ष्यगीतिः	प्रो.इन्द्रमोहनसिंहः	24
१३.	जीवनदर्शनगीतिः	प्रो.इन्द्रमोहनसिंहः	25
१४.	मानवानां कृते पादपः पाठयति	डा. रामेश्वर प्रसाद गुप्तः	26
१५.	श्रीमद्राधावल्लभाऽभिनन्दनम्	प्रो. 'अभिराज' राजेन्द्रमिश्रः	27
१६.	शिववीरिपरकं संस्कृत-साहित्यम्	डा.अभिनवशुक्लः	28
१७.	नवप्रकाशन-चर्चा	रमाकान्तशुक्लः	31
18.	**Form IV**		38
19.	प्रपञ्चचण्डचातुर्यं राष्ट्रं नयत्यधोगतिम्	डा. रामेश्वरदत्तशर्मा	39

1. अर्वाचीनसंस्कृते प्रकाशितेषु लेखेषु रचनासु च विचारा अभिप्रायाश्च तल्लेखकानामेव सन्ति। इदमावश्यकं नास्ति यत्तैः अर्वाचीनसंस्कृतस्य सम्पादकः प्रकाशकश्च सहमतो भवेत्।

2. अर्वाचीनसंस्कृतसम्बद्धाः सर्वेऽपि विवादा दिल्लीन्यायालयाधीना एव विचारणीयाः स्युः।

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

द्वात्रिंशत्तमे वर्षे प्रथमोऽङ्कः

१५ जनवरी, २०१० ई०

१२३

अर्वा-2010
32/7

प्रधानसम्पादकः

डा० रमाकान्त शुक्लः

एम०ए०, पीएच०डी०, साहित्याचार्यः
सांख्ययोगाचार्यः

संयुक्तसम्पादकः

डा० अभिनव शुक्लः

एम०ए०, एम०फिल्०, पीएच०डी०

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

६, वांणी-विहारः, नयी दिल्ली-११००५९
(भारतम्)

अर्वाचीनसंस्कृतम् (३२/१)

१५ जनवरी २०१० ई.

विषयः	लेखकः	पृष्ठाङ्कः
सम्पादकीयम्		१-२
प्रत्यूषे क्षितिजं रम्यम्	डा. प्रभाकरनारायण कवठेकरः	३-८
मत्प्रियं भारतम्	डा. मिथिलाप्रसादत्रिपाठी	९-१९
केन हेतुना	डा. दीक्षितपुष्पा	२०
भारतवर्षधरा	ऋषिराजपाठकः	२१-२२
मम सुहरियाणा विजयते	आचार्य महावीर प्रसाद शर्मा	२३-२६
वन्ध्या वधूः	डा. सुनील कुमार प्रधानः	२७-३१
स्वामिदयानन्दस्य चिन्तने सामाजिकी व्यवस्था	डा. सुन्दरलाल कथूरिया	३२-३८
सिक्किम-सौन्दर्यम्	डा. हरिदत्त शर्मा	३९
पुण्यभुवनं भारतम्	डा. कमलेश वर्मा	४०
स्वमातृभूमिवन्दम्	प्रो. मूंगाराम‌त्रिपाठी	४१
वक्तव्या मधुरा वाणी	प्रो. मूंगाराम‌त्रिपाठी	४२
'जय भारतभूमे' में राष्ट्रीय भावना	डा. राजशेखर मिश्र	४३-४७
मेघदूत में विदिशा	जगदीशशरण कानूनगो	४८-५०
जापानयात्रा-स्तबकः	डा. हर्षदेवमाधवः	५१-५४
नायमात्या बलहीनेन लभ्यः	शशिपालशर्मा 'बालमित्रम्'	५५-५६
हेमवर्गे हिमपातः	प्रो. राधावल्लभ त्रिपाठी	५७-५८
शीतलहरी	डा. रमाकान्त शुक्लः	५९-६०
सत्यमेव रसवत्फलम्	डा. रामेश्वरप्रसाद गुप्तः	६१-६४
पूर्वोत्तरश्रीस्मृतिः	डा. रमाकान्त शुक्लः	६५-७६
देववाणी-परिषद्वार्ता:	ऋषिराज पाठकः	७७-८६
संस्कृतजगद्वार्ता:	डा. अभिनवः शुक्लः	८७-९४
नवप्रकाशनचर्चा	डा. रमाकान्त शुक्लः	९५-९६

राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानस्य अनुदानसाहाय्येन प्रकाशितम्

अर्वाचीनसंस्कृतम् (पंजी. सं. ३४५५४/७९)

१. **प्रकाशनस्थानम्**-नयी दिल्ली ।

२. **प्रकाशनकालावधिः**-त्रैमासिकम् ।

३. **सङ्केतेन सह मुद्रकस्य, प्रकाशकस्य सम्पादकस्य च नाम नागरिकता च**- डॉ० रमाकान्तशुक्लः, भारतीयः, देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली-११००५९

४. **पत्राधिकारिणां नाम्ना सह सङ्केतः**-देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली । डा० रमाकान्तशुक्ल इति नामाहं समुद्घोषयामि यदुपरिलिखितं सकलमपि विवरणं मम मतौ सत्यमस्ति।

१५-१-२०१० ई०

-रमाकान्तशुक्लः
(प्रकाशकः, सम्पादकः)

१. अर्वाचीनसंस्कृते प्रकाशितेषु लेखेषु रचनासु च विचारा अभिप्रायाश्च तल्लेखकानामेव सन्ति। इदमावश्यकं नास्ति यत्तैः अर्वाचीनसंस्कृतस्य सम्पादकः प्रकाशकश्च सहमतो भवेत्।

२. अर्वाचीनसंस्कृतसम्बद्धाः सर्वेऽपि विवादा दिल्लीन्यायालयाधीना एव विचारणीयाः स्युः।

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

द्वात्रिंशत्तमे वर्षे द्वितीयोऽङ्कः

१५ अप्रैल, २०१० ई०

१२३ अतिरिक्तांकः

अर्वा -2010
32/3

प्रधानसम्पादकः

डा० रमाकान्त शुक्लः

एम०ए०, पीएच०डी०, साहित्याचार्यः
सांख्ययोगाचार्यः

संयुक्तसम्पादकः

डा० अभिनव शुक्लः

एम०ए०, एम०फिल्०, पीएच०डी०

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

६, वाणी-विहारः, नयी दिल्ली-११००५९

(भारतम्)

अर्वाचीनसंस्कृतम् (३२/२) १२३ अतिरिक्तांकः
१५ अप्रैल २०१० ई.

विषयसूचिः

विषयः	लेखकः	पृष्ठाङ्कः
सम्पादकीयम्	सम्पादकः	१
कीर्तिशेष आचार्यरमारंजनमुखर्जी	सम्पादकः	२
भारते भातु मे भारती सर्वदा	प्रो. श्रीधर वासिष्ठः	३
मृत्युः	कौशल तिवारी	४
निदाघदिवसा इमे	डा. रमाकान्तशुक्लः	५-७
हेमन्तवातः	प्रो. महेशझा	८
वासन्तपुंस्कोकिलः	प्रो.जी.एस.आर.कृष्णमूर्तिः	९-१२
श्रीवेंकटेश्वर-सेवा	प्रो. राणी सदाशिवमूर्तिः	१३-१४
पुस्फोरयिषा	मेल्लचेर्वु वेंकट सुब्रह्मण्यशास्त्री	१५-१६
श्रीमद्भगवद्गीतायां कर्मयोगः तथा वर्तमानकाले तस्य उपयोगिता	डा. वसन्ता एम.	१७-२६
प्रो. त्र्यम्बक आत्माराम भण्डारकर	डा. रेवती साकलकर	२७-३०
मानवाधिकारविधायिन्यः हिन्दूविधेः शाखाः	प्रो. अगम कुलश्रेष्ठः	३१-३४
भाति मे भारतम्:भारत देश की दृश्यावलि	प्रो. सत्यदेव चौधरी	३५-३६
'शशिभूषणचरित'-समीक्षा	आचार्य अनिल कुमार दाशः	३७-४०
अमृतसरयात्रा	डा. अभिनवशुक्लः	४१
नवप्रकाशन-चर्चा	रमाकान्तशुक्लः	४२-५४
देववाणी-परिषद्वार्ताः	ऋषिराजपाठकः	५५-५६
संस्कृतजगद्वार्ताः	डा. अभिनवशुक्लः	५७-६४

राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानस्य अनुदानसाहाय्येन प्रकाशितम्

अर्वाचीनसंस्कृतम् (पंजी. सं. ३४५५४/७९)

१. **प्रकाशनस्थानम्**-नयी दिल्ली ।

२. **प्रकाशनकालावधिः**-त्रैमासिकम् ।

३. **सङ्केतेन सह मुद्रकस्य, प्रकाशकस्य सम्पादकस्य च नाम नागरिकता च**-डॉ० रमाकान्तशुक्लः, भारतीयः, देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली-११००५९

४. **पत्राधिकारिणां नाम्ना सह सङ्केतः**-देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली । डा० रमाकान्तशुक्ल इति नामाहं समुद्घोषयामि यदुपरिलिखितं सकलमपि विवरणं मम मतौ सत्यमस्ति।

१५-४-२०१० ई०

—रमाकान्तशुक्लः
(प्रकाशकः, सम्पादकः)

१. अर्वाचीनसंस्कृते प्रकाशितेषु लेखेषु रचनासु च विचारा अभिप्रायाश्च तल्लेखकानामेव सन्ति। इदमावश्यकं नास्ति यत्तैः अर्वाचीनसंस्कृतस्य सम्पादकः प्रकाशकश्च सहमतो भवेत्।

२. अर्वाचीनसंस्कृतसम्बद्धाः सर्वेऽपि विवादा दिल्लीन्यायालयाधीना एव विचारणीयाः स्युः।

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

द्वात्रिंशत्तमे वर्षे द्वितीयस्तृतीयश्चतुर्थश्च संयुक्तोऽङ्कः

१५ अप्रेल, १५ जुलाई, १५ अक्टूबर २०१० ई०

१२४-१२६ अतिरिक्ताङ्कः

अर्वा-2010
32/2,4

प्रधानसम्पादकः

डा० रमाकान्त शुक्लः

एम०ए०, पीएच०डी०, साहित्याचार्यः
सांख्ययोगाचार्यः

संयुक्तसम्पादकः

डा० अभिनव शुक्लः

एम०ए०, एम०फिल्०, पीएच०डी०

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

६, वाणी-विहारः, नयी दिल्ली-११००५९
(भारतम्)

अर्वाचीनसंस्कृतम् (३२/२-४ अतिरिक्तः संयुक्तोऽङ्कः)

१५ अक्टूबर २०१० ई.

विषयः	लेखकः	पृष्ठाङ्कः
१. सम्पादकीयम्	डॉ. रमाकान्त शुक्लः	१-२
२. उपालम्भशतकम्	'अभिराज' राजेन्द्रमिश्रः	३-११
३. इदं विश्वम् (संस्कृतगजलम्)	प्रो० (डॉ०) महेश झा	१२
४. आशा	डॉ. रमाकान्त शुक्लः	१३-२३
५. राष्ट्रमेतत्सदा वर्धतां भारतम्	डॉ. बलदेवानन्द सागरः	२४
६. मे वारो जयतेतराम्	शैतलः सङ्घसेनः	२५-२७
७. स्त्री	डॉ. बनमाली बिश्वालः	२८-२९
८. जीवन-रहस्यम्	प्रो. सुधीकान्त भारद्वाजः	३०-३१
९. पारसीकाव्यानुवादः	डॉ. बलराम शुक्लः	३२
१०. अभिनन्दनपद्यानि	श्री श्री० सुन्दरराजः	३३-३४
११. दूतकाव्यपरम्परायां श्रीहनुमद्दूतगीतिकाव्यस्य महत्त्वम्	डॉ० मङ्गलारामः	३५-४०
१२. नवप्रकाशनचर्चा	डॉ. रमाकान्त शुक्लः	४१-५१
१३. देववाणी-परिषद्वार्ताः	ऋषिराज पाठकः	५२-५६
१४. संस्कृतजगद्वार्ताः	डॉ. अभिनवः शुक्लः	५७-६४

राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानस्य अनुदानसाहाय्येन प्रकाशितम्

अर्वाचीनसंस्कृतम् (पंजी. सं. ३४५५४/७९)

१. **प्रकाशनस्थानम्**-नयी दिल्ली ।

२. **प्रकाशनकालावधिः**-त्रैमासिकम् ।

३. **संकेतेन सह मुद्रकस्य, प्रकाशकस्य सम्पादकस्य च नाम नागरिकता च**- डॉ० रमाकान्तशुक्लः, भारतीयः, देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली-११००५९

४. **पत्राधिकारिणां नाम्ना सह सटेतः**-देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली।

डॉ० रमाकान्तशुक्ल इति नामाहं समुद्घोषयामि यदुपरिलिखितं सकलमपि विवरणं मम मतौ सत्यमस्ति।

१५.१०.२०१० ई.

-रमाकान्तशुक्लः

(प्रकाशकः, सम्पादकः)

1. अर्वाचीनसंस्कृते प्रकाशितेषु लेखेषु रचनासु च विचारा अभिप्रायाश्च तल्लेखकानामेव सन्ति। इदमावश्यकं नास्ति यत्तैः अर्वाचीनसंस्कृतस्य सम्पादकः प्रकाशकश्च सहमतो भवेत्।
2. अर्वाचीनसंस्कृतसम्बद्धाः सर्वेऽपि विवादा दिल्लीन्यायालयाधीना एव विचारणीयाः स्युः।

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

त्रयस्त्रिंशत्तमे वर्षेऽतिरिक्तः प्रथमोऽङ्कः

१५ जनवरी २०११ ई०

१२७ अतिरिक्ताङ्कः

अर्वा - 2011
33/1

प्रधानसम्पादकः

डा० रमाकान्त शुक्लः

एम०ए०, पीएच०डी०, साहित्याचार्यः
सांख्ययोगाचार्यः

संयुक्तसम्पादकः

डा० अभिनव शुक्लः

एम०ए०, एम०फिल्०, पीएच०डी०

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

६, वाणी-विहारः, नयी दिल्ली-११००५९
(भारतम्)

अर्वाचीनसंस्कृतम् (३३/१ अतिरिक्तोऽङ्कः)
१५ जनवरी २०११ ई.

	विषयः	लेखकः	पृष्ठाङ्कः
१.	सम्पादकीयम्	डा. रमाकान्त शुक्लः	१-२
२.	जय जय देवगिरे!	डा. बलरामशुक्लः	३
३.	पुस्तकम्	डा. रमाकान्त शुक्लः	४
४.	धरित्र्या ऊष्मीभवनान्तरम्	डा. रवीन्द्र कुमार खाण्डवाला	६
५.	जायस्व पुनर्नवीकृतः प्रत्नः	प्रो. रामकरण शर्मा	७
६.	वेगहेतूत्प्रेक्षा	व. कण्णन्	११
७.	विश्वसंस्कृतपुस्तकमेलायात्रा	ऋषिराजपाठकः	१३
८.	काश्याम् अखिलभारतीयव्या-समहोत्सवः भव्यरूपेण सम्पन्नः	डा. हरिप्रसाद अधिकारी	१९
९.	तान् आनतोऽस्मि विटप-स्थित-कालिदासान्	डा. प्रशस्यमित्र शास्त्री	२७
१०.	प्रथमे समागमे	धर्मेन्द्रकुमारसिंहदेवः	२८
११.	संस्तूयतां शासनम्	डा. परमानन्द झाः	२८
१२.	दैवज्ञं कं पृच्छेयम्	प्रो. मिश्रोऽभिराजराजेन्द्रः	२९
१३.	गतं क्व देश-भारतम्!	डा. दयालसिंह पंवारः	३१
१४.	प्रेतयन्त्रस्तोत्रम्	कालिदासः कृष्णकुमारात्मजः ठाकुरोपाह्वः	३२
१५.	ईश्वरमुखेन विश्वार्थम् ऐक्यसन्देशः	डा. वासुदेव वि. पाठकः 'वागर्थः'	३५
१६.	मुक्तिर्नैव	डा. योगेन्द्रनाथ शुक्लः/ डा. अर्चना जोशी	३७
१७.	कर्मयोगी	डा. योगेन्द्रनाथ शुक्लः/ डा. अर्चना जोशी	३९
१८.	संस्कृत भाषा में अन्तर्राष्ट्रिय प्रयोग	प्रो. अगम कुलश्रेष्ठ	४०
१९.	संस्कृत पत्रकारिता - एक विमर्श	शास्त्री कोसलेन्द्रदास	४४
२०.	संस्कृत पुस्तकों का पहला विश्व महाकुंभ	डा. अजय कुमार मिश्र	४९
२१.	देववाणी-परिषद्वार्ताः	डा. अभिनव शुक्लः	५६
२२.	संस्कृतजगद्वार्ताः	डा. अभिनव शुक्लः	५९
२३.	नवप्रकाशनचर्चा	डा. रमाकान्त शुक्लः	६३
२४.	चित्राणि		६९

राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानस्य अनुदानसाहाय्येन प्रकाशितम्

1. अर्वाचीनसंस्कृते प्रकाशितेषु लेखेषु रचनासु च विचारा अभिप्रायाश्च तल्लेखकानामेव सन्ति। इदमावश्यकं नास्ति यत्तैः अर्वाचीनसंस्कृतस्य सम्पादकः प्रकाशकश्च सहमतो भवेत्।
2. अर्वाचीनसंस्कृतसम्बद्धाः सर्वेऽपि विवादा दिल्लीन्यायालयाधीना एव विचारणीयाः स्युः।

ISSN 2230-9551

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

त्रयस्त्रिंशत्तमे वर्षे द्वितीयस्तृतीयश्च अतिरिक्तः संयुक्तोऽङ्कः

१५ अप्रैल, १५ जुलाई २०११ ई०

१२८-१२९ अतिरिक्ताङ्कः

अर्वा-2011
33/2,3

प्रधानसम्पादकः

डा० रमाकान्त शुक्लः

एम०ए०, पीएच०डी०, साहित्याचार्यः
सांख्ययोगाचार्यः

संयुक्तसम्पादकः

डा० अभिनव शुक्लः

एम०ए०, एम०फिल्०, पीएच०डी०

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

६, वाणी-विहारः, नयी दिल्ली-११००५९
(भारतम्)

अर्वाचीनसंस्कृतम् (३३/२-३ अतिरिक्तसंयुक्ताङ्कः)

१५ अप्रैल, जुलाई २०११ ई.

	विषयः	लेखकः	पृष्ठाङ्कः
१.	सम्पादकीयम्	डा. रमाकान्त शुक्लः	१
२.	आई.एस.एस.एन. (ISNN) सूचना		३
३.	भारतीयसंस्कृतपत्रकारसङ्घस्य पञ्जीकरणम्	डा. बलदेवानन्द सागरः	४
४.	अन्नाहजारे	डा. रमाकान्त शुक्लः	५
५.	श्रीमदन्नाहजारे! जय त्वं जय!	डा. रमाकान्त शुक्लः	७
६.	विश्वकपः क्रिकेटे	डा. सुधीकान्त भारद्वाजः	९
७.	अनुभूतिशतकम्	'अभिराज' राजेन्द्रमिश्रः	११
८.	दण्डकद्वयम्(विचित्रम्, दशावताराः)	आचार्य रामानुज देवनाथः	२१
९.	स्रग्धराकाव्यम् (अन्योक्तिस्रग्धरा, अनन्योक्तिस्रग्धरा, अन्यान्योक्तिस्रग्धरा अन्योऽन्योक्तिस्रग्धरा, श्रीमदहोबिलपञ्चदशी)	श्री सुन्दरराजः	२३
१०.	काव्यदृष्ट्या प्रसन्नराघवम्	डा. रमेशचन्द्र पाण्डेयः	५४
११.	कवित्वं मे तिरोभूतम्	डा. रमाकान्तशुक्लः	५९
१२.	कर्मफलम्	डा. केशवराम शर्मा	६१
१३.	संस्कृत वाङ्मय और मानव-मन	डा. (श्रीमती) सुकेश शर्मा	६२
१४.	नववर्षशुभाशिषः	डा. रामकरण शर्मा	६८
१५.	देववाणीं मुदा तां नमामो वयम्	डा. बलदेवानन्दसागरः	६९
१६.	आधुनिक संस्कृत कविता की लोकधर्मी परम्परा	कौशल तिवारी	७०
१७.	नवप्रकाशन-चर्चा	डा. रमाकान्तशुक्लः	७७
१८.	देववाणी-परिषद्वार्ताः	डा. अभिनवशुक्लः	९४
१९.	संस्कृतजगद्वार्ताः	डा. अभिनवशुक्लः, डा. रत्नमोहन झा	९५
२०.	श्रद्धाञ्जलयः	डा. रमाकान्तशुक्लः	१०३

राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानस्य अनुदानसाहाय्येन प्रकाशितम्

1. अर्वाचीनसंस्कृते प्रकाशितेषु लेखेषु रचनासु च विचारा अभिप्रायाश्च तल्लेखकानामेव सन्ति। इदमावश्यकं नास्ति यत्तैः अर्वाचीनसंस्कृतस्य सम्पादकः प्रकाशकश्च सहमतो भवेत्।
2. अर्वाचीनसंस्कृतसम्बद्धाः सर्वेऽपि विवादा दिल्लीन्यायालयाधीना एव विचारणीयाः स्युः।

ISSN 2230-9551

अर्वाचीनं सु ते मनः (ऋग्वेदः ३/३७/२)

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

त्रयस्त्रिंशत्तमे वर्षे चतुर्थः चतुस्त्रिंशत्तमे वर्षे च प्रथमोऽतिरिक्तः संयुक्तोऽङ्कः

१५ अक्टूबर २०११- १५ जनवरी २०१२ ई०

१३०-१३१ अतिरिक्तसंयुक्ताङ्कः

अर्वा -2012
3314
3417

प्रधानसम्पादकः

डा० रमाकान्त शुक्लः

एम०ए०, पीएच०डी०, साहित्याचार्यः
सांख्ययोगाचार्यः

संयुक्तसम्पादकः

डा० अभिनव शुक्लः

एम०ए०, एम०फिल्०, पीएच०डी०

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

६, वाणी-विहारः, नयी दिल्ली-११००५९
(भारतम्)

ISSN 2230-9551

अर्वाचीनं सु ते मनः (ऋग्वेदः ३/३७/२)

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

त्रयस्त्रिंशत्तमे वर्षे चतुर्थः चतुस्त्रिंशत्तमे वर्षे च प्रथमोऽतिरिक्तः संयुक्तोऽङ्कः

१५ अक्टूबर २०११- १५ जनवरी २०१२ ई०

१३०-१३१ अतिरिक्तसंयुक्ताङ्कः

प्रधानसम्पादकः

डा० रमाकान्त शुक्लः

एम०ए०, पीएच०डी०, साहित्याचार्यः
सांख्ययोगाचार्यः

संयुक्तसम्पादकः

डा० अभिनव शुक्लः

एम०ए०, एम०फिल्०, पीएच०डी०

Donated by
Prof. R. I. Nanavati
2017

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

६, वाणी-विहारः, नयी दिल्ली-११००५९
(भारतम्)

राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानस्य अनुदानसाहाय्येन प्रकाशितम्

१. अर्वाचीनसंस्कृते प्रकाशितेषु लेखेषु रचनासु च विचारा अभिप्रायाश्च तल्लेखकानामेव सन्ति। इदमावश्यकं नास्ति यत्तैः अर्वाचीनसंस्कृतस्य सम्पादकः प्रकाशकश्च सहमतो भवेत्।
२. अर्वाचीनसंस्कृतसम्बद्धाः सर्वेऽपि विवादा दिल्लीन्यायालयाधीना एव विचारणीयाः स्युः।

ISSN 2230-9551

अर्वाचीनं सु ते मनः (ऋग्वेदः ३/३७/२)

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

त्रयस्त्रिंशत्तमे वर्षे चतुर्थः चतुस्त्रिंशत्तमे वर्षे च प्रथमोऽतिरिक्तः संयुक्तोऽङ्कः

१५ अक्टूबर २०११- १५ जनवरी २०१२ ई०

१३०-१३१ अतिरिक्तसंयुक्ताङ्कः

Donated by
Prof. R. I. Nanavati
2017

प्रधानसम्पादकः

डा० रमाकान्त शुक्लः

एम०ए०, पीएच०डी०, साहित्याचार्यः
सांख्ययोगाचार्यः

संयुक्तसम्पादकः

डा० अभिनव शुक्लः

एम०ए०, एम०फिल्०, पीएच०डी०

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

६, वाणी-विहारः, नयी दिल्ली-११००५९
(भारतम्)

विषय-सूची

कथाञ्जलिः हिन्दीमूलम्- डा.योगेन्द्रनाथशुक्लः १-१४३
संस्कृतअनुवादः- डा.अर्चनाजोशी

	मूलम्	अनुवादः	
१	भूल	व्यामोहः	२-५
२	अनुत्तरित प्रश्न	अनुत्तरितः प्रश्नः	६-७
३	बवाल	उपद्रवः	८-९
४	भविष्यवाणी	भविष्यवाणी	१०-११
५	कर्मयोगी	कर्मयोगी	१२-१३
६	मुक्ति नहीं	मुक्तिर्नैव	१४-१७
७	भूत	प्रेतः	१८-१९
८	एक्सीडेन्ट	दुर्घटना	२०-२३
९	सहमति	सहमतिः	२४-२५
१०	और मारो मुझे	पुनरपि ताडनीयोऽहम्	२६-२९
११	टीस	व्यथा	३०-३१
१२	किताब	पुस्तकम्	३२-३५
१३	रुदन	रुदनम्	३६-३७
१४	द्वन्द्व	द्वन्द्वः	३८-४१
१५	कद	प्रकर्षः	४२-४३
१६	आत्मकथा	आत्मकथा	४४-४७
१७	अपना अपना सोच	भिन्नविमर्शो हि लोकः	४८-४९
१८	चूक	प्रमादः	५०-५१
१९	समाचार	वार्ता	५२-५३
२०	बड़े गिद्ध	महान्तः गृध्राः	५४-५५
२१	जुनून	उन्मादः	५६-५७
२२	कल्पनाभंग	कल्पनाभङ्गः	५८-५९
२३	कपट	धूर्तता	६०-६१
२४	बेचारी तख्तियाँ	दीनाः काष्ठपट्टिकाः	६२-६३
२५	बेइन्साफी	अन्यायः	६४-६५

२६	कुटुम्ब	कुटुम्बकम्	६६-६७
२७	बुद्धिजीवी	बुद्धिजीवी	६८-६९
२८	तनाव	चिन्ता	७०-७१
२९	निर्णय	निर्णयः	७२-७३
३०	पारदर्शिता	पारदर्शिता	७४-७५
३१	कड़वा सच	कटुसत्यम्	७६-७७
३२	राक्षस	राक्षसः	७८-७९
३३	ईर्ष्या	ईर्ष्या	८०-८१
३४	दया का नया रूप	नूतनं दयास्वरूपम्	८२-८३
३५	सिद्धान्त	सिद्धान्तः	८४-८५
३६	चुनौती	आह्वानम्	८६-८७
३७	दायित्व बोध	दायित्वबोधः	८८-९१
३८	क्षणजीवी	क्षणजीवी	९२-९३
३९	शिकार	आखेटनम्	९४-९५
४०	बदलते मापदण्ड	परिवर्तमानाः मानदण्डाः	९६-९७
४१	आत्मग्लानि	अवसादः	९८-९९
४२	संवेदना	संवेदना	१००-१०३
४३	रावण	रावणः	१०४-१०५
४४	जेबकतरा	कोषच्छेदकः	१०६-१०७
४५	दुआ	प्रार्थना	१०८-१०९
४६	टूटन	स्फुटति मनः	११०-११३
४७	तस्वीर	चित्रम्	११४-११५
४८	कमाई	उपजीविका	११६-११९
४९	फैसला	सन्देहनिर्णयः	१२०-१२३
५०	रहस्य	रहस्यम्	१२४-१२५
५१	मूल्यांकन	मूल्याङ्कनम्	१२६-१२९
५२	हेडलाइन	शीर्षपंक्तयः	१३०-१३३
५३	बेखबर लोग	प्रमादी लोकः	१३४-१३५
५४	शपथयात्रा	शपथयात्रा	१३६-१३९
५५	दोष	दोषः	१४०-१४३

देववाणी-परिषदा प्रकाशिता ग्रन्थाः १४४

राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानस्य अनुदानसाहाय्येन प्रकाशितम्

१. अर्वाचीनसंस्कृते प्रकाशितेषु लेखेषु रचनासु च विचारा अभिप्रायाश्च तल्लेखकानामेव सन्ति। इदमावश्यकं नास्ति यत्तैः अर्वाचीनसंस्कृतस्य सम्पादकः प्रकाशकश्च सहमतो भवेत्।
२. अर्वाचीनसंस्कृतसम्बद्धाः सर्वेऽपि विवादा दिल्लीन्यायालयाधीना एव विचारणीयाः स्युः।

ISSN 2230-9551

अर्वाचीनं सु ते मनः (ऋग्वेदः ३/३७/२)

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

त्रयस्त्रिंशत्तमे वर्षे चतुर्थः चतुस्त्रिंशत्तमे वर्षे च प्रथमोऽतिरिक्तः संयुक्तोऽङ्कः
१५ अक्टूबर २०११- १५ जनवरी २०१२ ई०

१३०-१३१ अतिरिक्तसंयुक्ताङ्कः

प्रधानसम्पादकः
डा० रमाकान्त शुक्लः
एम०ए०, पीएच०डी०, साहित्याचार्यः
सांख्ययोगाचार्यः

संयुक्तसम्पादकः
डा० अभिनव शुक्लः
एम०ए०, एम०फिल्०, पीएच०डी०

देववाणी-परिषद्, दिल्ली
६, वाणी-विहारः, नयी दिल्ली-११००५९
(भारतम्)

विश्वसंस्कृतसम्मेलनस्य समापनवक्तव्यम्	आचार्य राधावल्लभः त्रिपाठी	१४५-१४७
गीर्वाणसम्मेलनम्	श्रीमती वी.वी. प्रेमलता	१४८
पञ्चदशं विश्वसंस्कृत-सम्मेलनम्	डा. रमाकान्त शुक्लः	१४९-१५१
पञ्चदशेविश्वसंस्कृत-सम्मेलने आधुनिक-संस्कृत-साहित्यम्	डा. अभिनव शुक्लः	१५२-१५४
कथम्	डा. अजयकुमारमिश्रः	१५५
सन्तः कियन्तः	डा. 'अभिराज'राजेन्द्रमिश्रः	१५६
कथय रे! भ्रमरी कुत्र गता?	डा. राधावल्लभ शर्मा	१५७-१५९
विमान-परिचारिका	डा. नोदनाथ मिश्रः 'यशस्वी'	१६०-१६१
श्रीजयदेवाष्टकम्	श्री. सुन्दरराजः	१६२-१६३
कवित्वं मे तिरोभूतं : समीक्षा	डा. जनार्दन प्रसाद पाण्डेय 'मणिः'	१६४
देववाणी-परिषन्महा-सचिवेन प्रस्तुतं वार्षिक-विवरणम्	डा. रमाकान्त शुक्लः	१६५-१६७
चित्राणि		१६८
नवप्रकाशन-चर्चा	रमाकान्त शुक्लः	१६९-१९३
देववाणी-परिषद्वार्ता	अभिनवशुक्लः, विपिन द्विवेदी	१९४-२०६
संस्कृत-जगद्वार्ता	अभिनवः,डा.रवीन्द्रनागरः,विपिनः	२०७-२१२
चित्राणि		२१३-२१४
पञ्चदशविश्वसंस्कृत-सम्मेलनस्य चित्राणि		२१५
पञ्चदशविश्वसंस्कृत-सम्मेलनस्य 'शारदा' अंकः		२१६

●

ISSN 2230-9551

अर्वाचीनं सु ते मनः (ऋग्वेदः ३/३७/२)

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

चतुस्त्रिंशत्तमवर्षस्य द्वितीयाङ्कात् पञ्चत्रिंशत्तमवर्षस्य चतुर्थाङ्कं यावत् संयुक्तोऽङ्कः

१५ अप्रेल २०१२- १५ अक्टूबर २०१३ ई०

2012
अर्वा-2013
34/2
35/4

१३२-१३८ संयुक्ताङ्कः
पञ्चत्रिंशत्तमवर्षपूर्त्यङ्कः

प्रधानसम्पादकः

डा० रमाकान्त शुक्लः

एम०ए०, पीएच०डी०, साहित्याचार्यः
सांख्ययोगाचार्यः

संयुक्तसम्पादकः

डा० अभिनव शुक्लः

एम०ए०, एम०फिल्०, पीएच०डी०

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

६, वाणी-विहारः, नयी दिल्ली-११००५९
(भारतम्)

अर्वाचीनसंस्कृतम् (३४/२-३५/४ संयुक्ताङ्कः)
१५ अप्रैल, २०१२ ई.

क्रमः	विषयः	लेखकः	पृष्ठाङ्कः
१.	सम्पादकीयम्		i
२.	काव्यत्रयम्	प्रो. राधावल्लभः त्रिपाठी	vii
३.	'श्रीस्वामिविवेकानन्दचरितम्' और 'विश्वभानुः'	डा. रवीन्द्र नागर	१
४.	ममता (अनूदितकथा)	डा. रमाकान्तपाण्डेयः	२८५
५.	अनामधेयः (अनूदितकथा)	डॉ. भागीरथिनन्दः	२९०
६.	प्रार्थना	शशिपाल शर्मा 'बालमित्रम्'	२९९
७.	भूकम्पो नानुभूतः	डा. अजयकुमारमिश्रः	२९९
८.	गुरुवायुपुरेशमाहात्म्यम्	श्रीमती वी. वी. प्रेमलता	३०१
९.	कविसहस्रनामशतकम्	डा. 'अभिराज' राजेन्द्रमिश्रः	३१९
१०.	उचितोऽमृतसम्पातः	(डा.) पं. श्रीशशिनाथ झाः	३४९
११.	संस्कृतसमुपासकाः पं. छज्जूरामशास्त्रिणः	अनिलकुमारः (शोधच्छात्रः)	३५०
१२.	संस्कृतसेवी आचार्यबाबूराम अवस्थी	डा. रमाकान्त शुक्लः	३५४
१३.	श्रावणीपर्व रक्षाबन्धश्च	डा. सच्चिदानन्द तिवारी	३५९
१४.	अनूदितकविताद्वयी	डा. जयश्री चट्टोपाध्यायः	३६३
१५.	'अर्वाचीनसंस्कृत' पत्रिकायां प्रकाशिताः दिल्लीवर्णनपराः रचनाः	अविनाशपाण्डेयः	३६४
१६.	संस्कृतप्रशस्तिः, मैत्री-वैशिष्ट्यम्	रघुराम शर्मा	३६८
१७.	दिल्लीतः प्रकाशिताः संस्कृत पत्र-पत्रिकाः	डा. अभिनव शुक्लः	३६९
१८.	मताधिकार-वञ्चितः	रमाकान्त शुक्लः	३७६
१९.	देववाणीपरिषद्वार्ताः	डा. अभिनव शुक्लः	३७७
२०.	चित्राणि		३८०
२१.	संस्कृतजगद्वार्ताः	विपिन द्विवेदी	३८१
२२.	नवप्रकाशन-चर्चा	रमाकान्त शुक्लः	३८६
२३.	डा. देवीदत्तशर्मा कीर्तिशेषः संवृत्तः!		३९२
२४.	गुर्जरीयां धरां तां नमामो वयम्	रमाकान्त शुक्लः	३९३

राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानस्य अनुदानसाहाय्येन प्रकाशितम्

1. अर्वाचीनसंस्कृते प्रकाशितेषु लेखेषु रचनासु च विचारा अभिप्रायाश्च तल्लेखकानामेव सन्ति। इदमावश्यकं नास्ति यच्चैः अर्वाचीनसंस्कृतस्य सम्पादकः प्रकाशकश्च सहमतो भवेत्।
2. अर्वाचीनसंस्कृतसम्बद्धाः सर्वेऽपि विवादा दिल्लीन्यायालयाधीना एव विचारणीयाः स्युः।

सम्पादकीयम्

अर्वाचीनसंस्कृतस्य पंचत्रिंशद्वर्षाणि

अनेन संयुक्ताङ्केन अर्वाचीनसंस्कृतस्य पंचत्रिंशद् वर्षाणि सम्पूर्यन्ते। १५-७-१९७९ तमे खैष्टेब्देऽस्य प्रकाशनं प्रारब्धम्। १-२-१९७९ई. तारिकायाम् अस्य पञ्जीकरणार्थमावेदनपत्रं प्रस्तुतम्। ६-४-१९७९ तारिकायां च एफ-२ (ए-३३९) प्रेस/सी.सी.एस./७९ संख्याकं घोषणापत्रमनुमतम् अभूत्। अर्वाचीनसंस्कृतस्य प्रवेशाङ्कः ५/६/१९७९ तारिकायां मुद्रितः, १५ जुलाई १९७९ तारिकायां च प्रकाशितोऽभूत्। तत आरभ्य अद्य पर्यन्तम् अस्य सततं प्रकाशनं भवति! कदाचित् संयुक्ताङ्कोऽपि प्रकाश्यते। देशस्य सार्धद्विशतप्रायैः प्रसिद्धैरप्रसिद्धैर्वा लेखकैः अस्मिन् प्रकाशनार्थं स्वलेखा रचनाश्च प्रदत्ताः। अद्य यावत् दिशताधिका लेखाः सहस्राधिकाश्च रचना अर्वाचीनसंस्कृते प्रकाशिता जाताः। एतासु रचनासु समकालीनयुगबोधस्य प्रतिबिम्बनं वर्तमानयुगस्य जनाकांक्षाणाम् उपस्थितिः, सामाजिक-घटनानाम् चित्रणम् गद्य-पद्यचम्प्वादिषु जातम्। पाठकानां पत्राणि प्राप्तानि। विदुषां शुभकामनासंदेशाः लब्धाः। कदाचित् पत्रस्य अप्राप्ति विषयकः परीवाद आनीयत। पुरा अस्य पत्रस्य दशवर्षावधिकं प्रकाशनं प्रतिज्ञातमासीत् दशवर्षपूर्तौ च यथा भगवदिच्छम् अस्य प्रकाशनम् अभिलषितम्। इदानीं यावत् अस्य प्रगतियात्रा प्रवर्तते एव। मध्ये मध्ये अतिरिक्तांका अपि प्रकाशिताः। ग्राहकाणां संख्या इदानीं यावत् ६८४ अस्ति। येषु बहवो ग्राहकाः शुल्कं प्रयच्छन्ति। बहवश्च तथाकर्तुं नेच्छन्ति। एतेन पत्रस्य न कापि हानिर्न च कोऽपि लाभो भवति। पत्रं तु प्रकाश्यत एव। सर्वकारीयमनुदानमप्यस्मै पत्राय दीयते। पुरा २०००/- रूप्यकात्मकमनुदानं दीयते स्म, इदानीञ्च ३००००/- रूप्यकात्मकमनुदानं दीयते। एतेनास्य प्रकाशनव्ययस्य कश्चिदंशः पूर्यते। भूयांसं भारं देववाणी-परिषदेव वहति। पञ्चत्रिंशद् वर्षाणि पूर्यन्ते। ततोऽनन्तरं पत्रं प्रकाशयिष्यते न वेत्यत्र ईश्वरेच्छेव प्रमाणम्।

अधिप्रस्तुताङ्कम्

अस्मिन्नंके प्रारम्भे रा.सं.सं. कुलपतेराचार्यराधावल्लभत्रिपाठिनः काव्यत्रयं प्रकाश्यते यत्र दार्शनिकत्वं कवित्वं च मैत्रीं कुरुतः। तदनु आचार्य डा. रवीन्द्रनागरस्य अर्वाचीनसंस्कृतमहाकाव्यद्वयमवलम्ब्य हिन्दीभाषा-

अनुक्रम

प्रथम अध्याय	'श्रीस्वामिविवेकानन्दचरितम्' तथा 'विश्वभानुः' के रचयिता	१-२७
द्वितीय अध्याय	'श्रीस्वामिविवेकानन्दचरितम्' और 'विश्वभानुः' का कथानक	२८-१००
तृतीय अध्याय	महाकाव्य की दृष्टि से समीक्ष्य काव्यों का मूल्यांकन	१०१-११४
चतुर्थ अध्याय	'श्रीस्वामिविवेकानन्दचरितम्' और 'विश्वभानुः' का साहित्यिक सौष्ठव	११५-१८१
पंचम अध्याय	'श्रीस्वामिविवेकानन्दचरितम्' और 'विश्वभानुः' में युगबोध	१८२-१८९
षष्ठ अध्याय	'श्रीस्वामिविवेकानन्दचरितम्' और 'विश्वभानुः' का दार्शनिक पक्ष	१९०-२१८
सप्तम अध्याय	बीसवीं शताब्दी के प्रमुख राष्ट्रीय महाकाव्यों में 'श्रीस्वामिविवेकानन्दचरितम्' और 'विश्वभानु' का स्थान	२१९-२५०
अष्टम अध्याय	उपसंहार	२५१-२५८
परिशिष्ट	'श्रीस्वामिविवेकानन्दचरितम्' के सुभाषित	२५९-२७८
	'विश्वभानुः' के सुभाषित	२७९-२८२

●

ISSN 2230-9551

अर्वाचीनं सु ते मनः (ऋग्वेदः ३/३७/२)

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

षट्त्रिंशत्तमवर्षस्य तृतीयाङ्कात् चत्वारिंशवर्षस्य चतुर्थोऽङ्कः

१५ जुलाई २०१४ ई० - १५ अक्टूबर २०१८ ई०

१४१-१५८ संयुक्ताङ्कः
चत्वारिंशद्वर्षपूर्त्यङ्कः

अर्वा- 2014 to 2018
3613
4014

प्रधानसम्पादकः
डा० रमाकान्त शुक्लः
एम०ए०, पीएच०डी०, साहित्याचार्यः
सांख्ययोगाचार्यः

संयुक्तसम्पादकः
डा० अभिनव शुक्लः
एम०ए०, एम०फिल्०, पीएच०डी०

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

६, वाणी-विहारः, नयी दिल्ली-११००५९
(भारतम्)

अर्वाचीनसंस्कृतम् (३६/३-४०/४ : १४१-१५८ संयुक्तांकः)

१५ जुलाई, २०१४ ई. - १५ अक्टूबर, २०१८ ई.

विषय-सूची

क्रमः	विषयः	लेखकः	पृष्ठाङ्कः
१.	सम्पादकीयम्	रमाकान्त शुक्लः	क - घ
२.	आर्यार्णवः	आचार्य शिवदत्तचतुर्वेदी	१-८८२
३.	संस्कृतज्ञो न को जायते सव्यथः?	मिश्रोऽभिराजराजेन्द्रः	८८३
४.	श्रीनिवासरथः	हर्षदेवमाधवः	८८३
५.	चित्राणि		८८४
६.	एकभारतम् श्रेष्ठभारतम्	डॉ. (श्रीमती) कमलेश वर्मा	८८५
७.	देववाणीपरिषद्वार्ताः	डा. अभिनव शुक्लः	८८५
८.	संस्कृतजगद्वार्ताः	डा. अभिनव शुक्लः	८८६
९.	शोकवृत्तम्		८८७
१०.	नवप्रकाशन - चर्चा		८८८
११.	राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानस्याधोगतिः		(तृतीये आवरणपृष्ठे)

Form IV

अर्वाचीनसंस्कृतम् (पंजी. सं. ३४५५४/७९)

१. **प्रकाशनस्थानम्** - नयी दिल्ली ।

२. **प्रकाशनकालावधिः** - त्रैमासिकम् ।

३. **संकेतेन सह मुद्रकस्य, प्रकाशकस्य सम्पादकस्य च नाम नागरिकता च** - डॉ० रमाकान्तशुक्लः, भारतीयः, देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली-११००५९

४. **पत्राधिकारिणां नाम्ना सह संकेतः** - देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली।

डा० रमाकान्तशुक्ल इति नामाहं समुद्घोषयामि यदुपरिलिखितं सकलमपि विवरणं मम मतौ सत्यमस्ति।

१५-७-२०१४ ई.

—रमाकान्तशुक्लः

(प्रकाशकः, सम्पादकः)

1. अर्वाचीनसंस्कृते प्रकाशितेषु लेखेषु रचनासु च विचारा अभिप्रायाश्च तल्लेखकानामेव सन्ति। इदमावश्यकं नास्ति यत्तैः अर्वाचीनसंस्कृतस्य सम्पादकः प्रकाशकश्च सहमतो भवेत्।

2. अर्वाचीनसंस्कृतसम्बद्धाः सर्वेऽपि विवादा दिल्लीन्यायालयाधीना एव विचारणीयाः स्युः।

सम्पादकीयम्

आचार्यश्रीनिवासरथः

आचार्यश्रीनिवासरथः 13.06.2014 (ज्येष्ठ शुक्ल वि. सं. 2071) तमे दिनांके यशःशेषोऽजायत।

आचार्यरथस्य जन्म 1.11.1933 तमे खैष्टेऽब्दे (कार्तिकशुक्ल-पूर्णिमायां) उत्कलप्रान्तस्य पुरीनगर्यामभूत्। तस्य पिता पं. जगन्नाथरथः माता च लक्ष्मीः। उज्जयिनी तस्य स्थायिनी कर्मभूमिः। तत्र 1958 तः कालिदाससमारोहानुष्ठाने तस्य महती भूमिकावर्तत। विक्रमविश्वविद्यालयस्य संस्कृतविभागाध्यक्षरूपेण, कालिदास-समित्याः सचिवरूपेण, कालिदास-अकादेम्याः संचालकरूपेण च तेन संस्कृतस्य महती सपर्या कृता। **'तदेव गगनं सैव धरा'** तस्य प्रसिद्धा रचना यदर्थं साहित्याकादेम्या अयं पुरस्कृतः। 1988-89 तमे वर्षे स देववाणी-परिषदोऽध्यक्ष आसीत्। तत एव परिषदा तत्परामर्शेण प्रतिवर्षं शरत्पूर्णिमायां दिल्ल्यां पण्डितराज महोत्सवः प्रारब्धः। सोऽर्वाचीनसंस्कृतस्य पदामर्शदातृमण्डलस्य सदस्योऽप्यासीत्। भारतस्य महामहिमराष्ट्रपतिना (डॉ. शंकरदयालशर्मणा) रथमहाभागः सम्मान-प्रमाणपत्रेण सभाजितः। विश्वसंस्कृत-सम्मेलनेषु तस्योपस्थितिः प्रशस्यते स्म। आकाशवाण्या समायोजितेऽखिलभारतीय-सर्वभाषाकविसम्मेलने तेन संस्कृतस्य प्रातिनिध्यं कृतम्।

आचार्यश्रीरथः मानवीयसद्गुणानां निधिरासीत्। स परोपकारी, परमातिथेयः, अत्यन्त-सरलप्रकृतिः, परमोदारः, विनोदी, परिश्रमी, अविकत्थनः, क्षमावान्, अतिगम्भीरो, महासत्त्वः, स्थेयान्, निगूढमानो, दृढव्रतः अदीनश्चासीत्। अस्मत्परम्परायाः कविषु स मूर्धन्य आसीत्। तस्य निधनेनास्माभिरपूरणीया क्षतिरनुभूयते।

आचार्यरथः सत्पुत्रः, सत्पिता, सत्पतिः, सन्मित्रं, सद्गुरुः, सद्भ्राता सत्परामर्शदाता, सत्कविश्चासीत्। तस्य सत्पुत्रैः श्रीहिमांशु-सुधांशु-शीतांशु-रथैः सश्रद्धं तस्य और्ध्वदेहिकमुद्दिश्य शास्त्रविधानोक्ताः दशाहैकादशाह-त्रयोदशाह-मङ्गल-श्राद्धात्मिकाः क्रियाः सम्पादिताः।

अनुक्रमः

1.	अधमर्णोऽहञ्जातः	- डॉ. शिवदत्तशर्मा चतुर्वेदी	1-2
2.	**Preface**	- Devarshi Kalanath Shastry	3-6
3.	भूमिः	- डॉ. शिवदत्तशर्मा चतुर्वेदी	7-32
4.	विषयानुक्रमणिका		33-42
5.	आर्यार्णवः		००१-८७८
6.	कवि-परिचयः		८८०
7.	शुद्धिपत्रम्		८८१-८८२

विषय-सूची

कथाञ्जलिः हिन्दीमूलम्- डा.योगेन्द्रनाथशुक्लः १-१४३

संस्कृतअनुवादः- डा.अर्चनाजोशी

	मूलम्	अनुवादः	
१	भूल	व्यामोहः	२-५
२	अनुत्तरित प्रश्न	अनुत्तरितः प्रश्नः	६-७
३	बवाल	उपद्रवः	८-९
४	भविष्यवाणी	भविष्यवाणी	१०-११
५	कर्मयोगी	कर्मयोगी	१२-१३
६	मुक्ति नहीं	मुक्तिर्नैव	१४-१७
७	भूत	प्रेतः	१८-१९
८	एक्सीडेन्ट	दुर्घटना	२०-२३
९	सहमति	सहमतिः	२४-२५
१०	और मारो मुझे	पुनरपि ताडनीयोऽहम्	२६-२९
११	टीस	व्यथा	३०-३१
१२	किताब	पुस्तकम्	३२-३५
१३	रुदन	रुदनम्	३६-३७
१४	द्वन्द्व	द्वन्द्वः	३८-४१
१५	कद	प्रकर्षः	४२-४३
१६	आत्मकथा	आत्मकथा	४४-४७
१७	अपना अपना सोच	भिन्नविमर्शो हि लोकः	४८-४९
१८	चूक	प्रमादः	५०-५१
१९	समाचार	वार्ता	५२-५३
२०	बड़े गिद्ध	महान्तः गृध्राः	५४-५५
२१	जुनून	उन्मादः	५६-५७
२२	कल्पनाभंग	कल्पनाभङ्गः	५८-५९
२३	कपट	धूर्तता	६०-६१
२४	बेचारी तख्तियाँ	दीनाः काष्ठपट्टिकाः	६२-६३
२५	बेइन्साफी	अन्यायः	६४-६५

२६	कुटुम्ब	कुटुम्बकम्	६६-६७
२७	बुद्धिजीवी	बुद्धिजीवी	६८-६९
२८	तनाव	चिन्ता	७०-७१
२९	निर्णय	निर्णयः	७२-७३
३०	पारदर्शिता	पारदर्शिता	७४-७५
३१	कड़वा सच	कटुसत्यम्	७६-७७
३२	राक्षस	राक्षसः	७८-७९
३३	ईर्ष्या	ईर्ष्या	८०-८१
३४	दया का नया रूप	नूतनं दयास्वरूपम्	८२-८३
३५	सिद्धान्त	सिद्धान्तः	८४-८५
३६	चुनौती	आह्वानम्	८६-८७
३७	दायित्व बोध	दायित्वबोधः	८८-९१
३८	क्षणजीवी	क्षणजीवी	९२-९३
३९	शिकार	आखेटनम्	९४-९५
४०	बदलते मापदण्ड	परिवर्तमानाः मानदण्डाः	९६-९७
४१	आत्मग्लानि	अवसादः	९८-९९
४२	संवेदना	संवेदना	१००-१०३
४३	रावण	रावणः	१०४-१०५
४४	जेबकतरा	कोषच्छेदकः	१०६-१०७
४५	दुआ	प्रार्थना	१०८-१०९
४६	टूटन	स्फुटति मनः	११०-११३
४७	तस्वीर	चित्रम्	११४-११५
४८	कमाई	उपजीविका	११६-११९
४९	फैसला	सन्देहनिर्णयः	१२०-१२३
५०	रहस्य	रहस्यम्	१२४-१२५
५१	मूल्यांकन	मूल्याङ्कनम्	१२६-१२९
५२	हेडलाइन	शीर्षपंक्तयः	१३०-१३३
५३	बेखबर लोग	प्रमादी लोकः	१३४-१३५
५४	शपथयात्रा	शपथयात्रा	१३६-१३९
५५	दोष	दोषः	१४०-१४३

देववाणी-परिषदा प्रकाशिता ग्रन्थाः १४४

ISSN 2230-9551

अर्वाचीनं सु ते मनः (ऋग्वेदः ३/३७/२)

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

षट्त्रिंशत्तमवर्षस्य प्रथमोऽङ्कः

१५ जनवरी २०१४ ई०

१३९

अर्वा - 2014
36/1

प्रधानसम्पादकः

डा० रमाकान्त शुक्लः

एम०ए०, पीएच०डी०, साहित्याचार्यः
सांख्ययोगाचार्यः

संयुक्तसम्पादकः

डा० अभिनव शुक्लः

एम०ए०, एम०फिल्०, पीएच०डी०

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

६, वाणी-विहारः, नयी दिल्ली-११००५९
(भारतम्)

अर्वाचीनसंस्कृतम् (३६/१ : १३९)

१५ जनवरी, २०१४ ई.

क्रमः विषयः		लेखकः	पृष्ठाङ्कः
१.	सम्पादकीयम्		१
२.	सत्य दोहावली	मूलकर्ता श्री चन्द्रसेन 'विराट' अनुवादक शान्तप्रकाशः 'सत्यदासः'	३-१४
३.	शृङ्गेरी ऋक्पाठ के साम्प्रतिक स्वर व उनका सांगीतिक उच्चारण	ऋषिराज पाठक	१५-२४
४.	दुष्यन्तं प्रति	मिश्रोऽभिराजराजेन्द्रः	२५
५.	कर्णावसानम् (यक्षगानम्)	मिश्रोऽभिराजराजेन्द्रः	२६-२९
६.	देववाणीपरिषद्वार्ताः	डा. अभिनव शुक्लः	३०-४६
७.	संस्कृतजगद्वार्ताः	विपिन द्विवेदी	४७-५५
८.	नवप्रकाशन-चर्चा	रमाकान्त शुक्लः	५६

Form IV

अर्वाचीनसंस्कृतम् (पंजी. सं. ३४५५४/७९)

१. **प्रकाशनस्थानम्** - नयी दिल्ली ।

२. **प्रकाशनकालावधिः** - त्रैमासिकम् ।

३. **संकेतेन सह मुद्रकस्य, प्रकाशकस्य सम्पादकस्य च नाम नागरिकता च** - डॉ० रमाकान्तशुक्लः, भारतीयः, देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली-११००५९

४. **पत्राधिकारिणां नाम्ना सह संकेतः** - देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली।

डा० रमाकान्तशुक्ल इति नामाहं समुद्घोषयामि यदुपरिलिखितं सकलमपि विवरणं मम मतौ सत्यमस्ति।

१५-१-२०१४ ई.

-रमाकान्तशुक्लः

(प्रकाशकः, सम्पादकः)

1. अर्वाचीनसंस्कृते प्रकाशितेषु लेखेषु रचनासु च विचारा अभिप्रायाश्च तल्लेखकानामेव सन्ति। इदमावश्यकं नास्ति यत्तैः अर्वाचीनसंस्कृतस्य सम्पादकः प्रकाशकश्च सहमतो भवेत्।
2. अर्वाचीनसंस्कृतसम्बद्धाः सर्वेऽपि विवादा दिल्लीन्यायालयाधीना एव विचारणीयाः स्युः।

ISSN 2230-9551

अर्वाचीनं सु ते मनः (ऋग्वेदः ३/३७/२)

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

षट्त्रिंशत्तमवर्षस्य द्वितीयोऽङ्कः

१५ अप्रेल २०१४ ई०

१४०

अर्वा - 2014
36/2

प्रधानसम्पादकः

डा० रमाकान्त शुक्लः

एम०ए०, पीएच०डी०, साहित्याचार्यः
सांख्ययोगाचार्यः

संयुक्तसम्पादकः

डा० अभिनव शुक्लः

एम०ए०, एम०फिल्०, पीएच०डी०

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

६, वाणी-विहारः, नयी दिल्ली-११००५९
(भारतम्)

अर्वाचीनसंस्कृतम् (३६/२ : १४०)

१५ अप्रैल, २०१४ ई.

विषय-सूची

क्रमः विषयः	लेखकः	पृष्ठाङ्कः
१. सम्पादकीयम्	रमाकान्त शुक्लः	क-ङ
२. कथनम्	राधावल्लभत्रिपाठी	च
३. समष्टिः (अनुक्रमः)		छ-ज
४. समष्टिः (मूलसंस्कृतम्)	राधावल्लभत्रिपाठी	१-५२
५. समष्टिः (हिन्दीकाव्यानुवाद)	राधावल्लभत्रिपाठी	५३-१०८
६. समष्टि-समीक्षणम्	प्रो. भागीरथिनन्दः	१०९-११२
७. नवप्रकाशन-चर्चा	रमाकान्त शुक्लः	११३-११७
८. नगरोपवनम्	जी. एस. मूर्तिः	११८
९. देववाणीपरिषद्वार्ताः	डा. अभिनव शुक्लः	१२०
१०. संस्कृतजगद्वार्ताः	लक्ष्मीशर्मा	१२०-१२७
११. मंत देयम्	रमाकान्त शुक्लः	१२८

Form IV

अर्वाचीनसंस्कृतम् (पंजी. सं. ३४५५४/७९)

१. **प्रकाशनस्थानम्** - नयी दिल्ली ।

२. **प्रकाशनकालावधिः** - त्रैमासिकम् ।

३. **संकेतेन सह मुद्रकस्य, प्रकाशकस्य सम्पादकस्य च नाम नागरिकता च** - डॉ० रमाकान्तशुक्लः, भारतीयः, देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली-११००५९

४. **पत्राधिकारिणां नाम्ना सह संकेतः** - देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली।

डा० रमाकान्तशुक्ल इति नामाहं समुद्घोषयामि यदुपरिलिखितं सकलमपि विवरणं मम मतौ सत्यमस्ति।

१५-४-२०१४ ई.

—रमाकान्तशुक्लः

(प्रकाशकः, सम्पादकः)

1. अर्वाचीनसंस्कृते प्रकाशितेषु लेखेषु रचनासु च विचारा अभिप्रायाश्च तल्लेखकानामेव सन्ति। इदमावश्यकं नास्ति यत्तैः अर्वाचीनसंस्कृतस्य सम्पादकः प्रकाशकश्च सहमतो भवेत्।
2. अर्वाचीनसंस्कृतसम्बद्धाः सर्वेऽपि विवादा दिल्लीन्यायालयाधीना एव विचारणीयाः स्युः।

सम्पादकीयम्

हन्त!भारते राष्ट्रपतिसम्मानप्रमाणपत्रोपयुक्ताः संस्कृतविद्वांसो नोपलभ्यन्ते।

भारते राष्ट्रपतिसम्मानप्रमाणपत्रयोग्याः संस्कृतपण्डिताः नोपलभ्यन्ते २०१३ तमे वर्षे मानवसंसाधनमन्त्रालयेन पञ्चदशसंस्कृतविदुषां स्थाने त्रयोदश विद्वांस एव राष्ट्रपतिसम्मानप्रमाणपत्रार्थं चिताः। प्रो. सत्यव्रतशास्त्रिणोऽध्यक्ष्यतायां १७/७/२०१३ तमे दिनाङ्के चयनसमितेरुपवेशनं सञ्जातं यत्रैकः सदस्यः संस्कृतविद्वान् प्रो. बी. श्रीवत्सांकाचार्यो रुजाक्रान्तत्वानुपस्थित आसीत्। प्रो. शैलजाबापटमहोदया सदस्यत्वेनोपस्थितासीत्। संयुक्तसचिवः (भाषा)श्री अनन्तकुमारसिंहः सदस्यसचिवत्वेनोपातिष्ठत्। सुदीर्घविचारविमर्शानन्तरं समित्या त्रयोदश एव विद्वांसः संस्कृते राष्ट्रपतिसम्मानप्रमाणपत्रार्थं संस्तुताः। चतुर्दशपञ्चदशयोः क्रमाङ्कयोरग्रे "No one found suitable" इति टिप्पणी दत्ता। २४/२/२०१४ तमे दिनाङ्के दिल्लीउच्चन्यायालयाय केन्द्रीयसर्वकारपक्षत इदं ज्ञापितमभूत्।

ध्यातव्यमस्ति २०१३ तमवर्षाय संस्कृते राष्ट्रपतिसम्मानप्रमाणपत्रप्रदानार्थं प्रसिद्धसंस्कृतविदुषः आचार्यराधावल्लभत्रिपाठिनो नामापि विचारार्थं मन्त्रालये एतत् पङ्क्तिलेखकेन वैयक्तिकरूपेण प्रस्तावितमासीत्। चयनसमितेः सदस्यानां या शैक्षिकयोग्यताऽस्ति तस्या न्यूनतरा योग्यता आचार्यराधावल्लभत्रिपाठिनो नास्ति। ये च विद्वांसः सम्मानपत्रार्थं संस्तुतास्तेषां योग्यतापि आचार्यत्रिपाठिनो योग्यतायाः अधिकतरा नास्ति। तथापि चयनसमित्या आचार्यराधावल्लभत्रिपाठी योग्यत्वेन नोरीकृतः। मन्त्रालयपक्षतो दिल्ली-उच्चन्यायालयो विज्ञापितोऽभूत्- "That the nomination of Prof. Radha V allabh Tripathi , made by Dr. Rama Kant Shukla was considered and the Committee recommended only 13 names stating that " no one found suitable" for the remaining two awards". यो राधावल्लभत्रिपाठी कतिपयवर्षाणि चयनसमितेः सदस्यत्वेन मन्त्रालयेनाकारितः, यो डी. लिट् इत्युपाधिनालङ्कृतो, येन त्रिंशदधिकाः मौलिकग्रन्थाः संस्कृते प्रणीताः, येन द्विशताधिका शास्त्रचिन्तनपरा मौलिकाः अनूदिताः सम्पादिताश्च ग्रन्थाः विरचिताः, येन देशे विदेशेषु च चत्वारिंशत् वर्षाधिकावधौ संस्कृतस्याध्यापनं व्याख्यानञ्च कृतं, येन नाट्यशास्त्रबृहत्कोशो ग्रथितः,

अनुक्रमः

क्रम	शीर्षकं	पृष्ठांकः
	प्रास्ताविकम्	क
	कथनम्	च
	अनुक्रमः	छ
01	समष्टिः	01
02	शब्दालङ्कारः	12
03	आकाशः	4
04	धरित्री	6
05	बीजाति	8
06	शम्बूकाः	10
07	शनैः शनैः	12
08	वार्धक्यम्	13
09	प्रतीक्षारसः	17
10	मालवी	20
11	भवनस्य छदौ वाटिका	21
12	देवदीपावली	23
13	प्रस्तरस्थले नगरे	24
14	देहल्यां मेट्रोयाने	26
15	वटतरुः	29
16	नारिकेलम्	35
17	अधोगमनम्	36
18	अनिद्रा	38
19	संस्कृतस्य अगाधे सरसि	39
20	कोकिलः	41
21	पण्डितस्य आधुनिकस्य च संवादः	43
22	मुस्ताक्षतिः	44
23	न खलु तद्वाच्यं	45
24	वयम्	46
25	चायपानकाले	47
26	हेमबर्गे हिमपातः	48
27	आतपस्य कोटयः	49
28	स्नुही	50
29	नवा नायिका	51
30	नूतनवर्षमङ्गलम्	52

ISSN 2230-9551

अर्वाचीनं सु ते मनः (ऋग्वेदः ३/३७/२)

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

(विश्वविद्यालयानुदानायोगेनानुमोदितम्)

अर्वा-2019 C 47/1

एकचत्वारिंशत्तमे वर्षे प्रथमोऽङ्कः
१५ जनवरी २०१९ ई०
(१६०)

केन कुत्र कथं किं वा साहित्यं रच्यतेऽधुना।
देववाण्यामिति ज्ञातुं पठार्वाचीनसंस्कृतम्॥

प्रधानसम्पादकः

डा० रमाकान्त शुक्लः

एम०ए० (हिन्दीसंस्कृतयोः), पीएच०डी०, साहित्याचार्यः, सांख्ययोगाचार्यः

संयुक्तसम्पादकः

डा० अभिनव शुक्लः

एम०ए० (हिन्दीसंस्कृतयोः), एम०फिल्०, पीएच०डी० (संस्कृते)

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

६, वाणी-विहारः, नयी दिल्ली-११००५९ (भारतम्)

अर्वाचीनसंस्कृतम् (एकचत्वारिंशत्तमे वर्षे प्रथमोऽङ्कः)

१५ जनवरी २०१९ ई०, (१६०)

विषय-सूची

क्रमः विषयः	लेखकः	पृष्ठाङ्कः
१. सम्पादकीयम्	रमाकान्त शुक्लः	१-२
२. आर्यास्मितम्	उमाकान्तशुक्लः	३-२८
३. आर्योपवनम्	जि.एस. श्रीनिवासमूर्तिः	२९-३४
४. मकरसंक्रन्तिः	डा. रमाकान्तशुक्लः	३५-३७
५. कुम्भमाहात्म्यम्	अरविन्द कुमार तिवारी	३८
६. तीर्थराजः	राजैन्द्र त्रिपाठी 'रसराजः'	३९
७. महाश्मशानमस्ति काशी	हर्षदेव माधवः	४०-४२
८. मर्शिर्याज़लकाव्यम्	हर्षदेवमाधवः	४३
९. दूरभाषाष्टकम्	अरविन्द कुमार तिवारी	४४-४५
१०. कुम्भस्थानम्	मिथिलाप्रसाद त्रिपाठी	४६
११. मङ्गलं निर्मितम्	संजयकुमारचौबे	४७
१२. यातायातनिवेदनम्	शशिकान्ततिवारी	४८-४९
१३. देववाणीपरिषद्वार्ता	डॉ. ऋषिराजपाठकः	५०-५४
१४. संस्कृतजगद्वार्ता	डा.वासुदेव शर्मा, डा.ऋषिराजपाठकः,हिमांशुजोशी	५५-५८
१५. नवप्रकाशनचर्चा	डॉ. रमाकान्तशुक्लः	५९-६२
२०. श्रद्धाञ्जलिः	सम्पादकः	६३-६४

Form IV अर्वाचीनसंस्कृतम् (पंजी. सं. 34554/79)

१. **प्रकाशनस्थानम्** - नयी दिल्ली ।

२. **प्रकाशनकालावधिः** - त्रैमासिकम् ।

३. **संकेतेन सह मुद्रकस्य, प्रकाशकस्य सम्पादकस्य च नाम नागरिकता च** - डॉ० रमाकान्तशुक्लः, भारतीयः, देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली-११००५९

४. **पत्राधिकारिणां नाम्ना सह संकेतः** - देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली।

डा० रमाकान्तशुक्ल इति नामाहं समुद्घोषयामि यदुपरिलिखितं सकलमपि विवरणं मम मतौ सत्यमस्ति।

दिनाङ्कः १५-०१-२०१९ ई. —**रमाकान्तशुक्लः** (प्रकाशकः, सम्पादकः)

1. अर्वाचीनसंस्कृते प्रकाशितेषु लेखेषु/रचनासु विचारा अभिप्रायाश्च तल्लेखकानामेव। इदमावश्यकं नास्ति यत्तैः अर्वाचीनसंस्कृतस्य सम्पादकः प्रकाशकश्च सहमतो भवेत्।
2. अर्वाचीनसंस्कृतसम्बद्धाः सर्वे विवादा दिल्लीन्यायालयाधीना एव विचारणीयाःस्युः।

राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानानुदानेन प्रकाशितं पत्रम्।

ISSN 2230-9551

अर्वाचीनं सु ते मनः (ऋग्वेदः ३/३७/२)

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

(विश्वविद्यालयानुदानायोगेनानुमोदितम्)

अर्वा-2079
4212

एकचत्वारिंशत्तमे वर्षे द्वितीयोऽङ्कः
१५ एप्रैल् २०१९ ई०
(१६१)

केन कुत्र कथं किं किं संस्कृते रच्यतेऽधुना।
इति ज्ञातुं सखे! नूनं पठार्वाचीनसंस्कृतम्॥

प्रधानसम्पादकः

डा. रमाकान्तशुक्लः

एम०ए० (हिन्दीसंस्कृतयोः), पीएच०डी०, साहित्याचार्यः, सांख्ययोगाचार्यः

संयुक्तसम्पादकः

डा. अभिनवशुक्लः

एम०ए० (हिन्दीसंस्कृतयोः), एम०फिल्०, पीएच०डी० (संस्कृते)

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

आर्-६, वाणी-विहारः, नयी दिल्ली-११००५९ (भारतम्)

अर्वाचीनसंस्कृतम् (एकचत्वारिंशत्तमे वर्षे द्वितीयोऽङ्कः)

१५ अप्रैल् २०१९ ई०, (१६१)

विषय-सूची

क्रमः	विषयः	लेखकः	पृष्ठाङ्कः
१.	सम्पादकीयम्	रमाकान्तशुक्लः	१-२
२.	स्मृतिपञ्चाशिका	उमाकान्तशुक्लः	३-११
३.	शब्दमन्दाकिनी	कामताप्रसादत्रिपाठी	१२-२०
४.	जलियाँवाला-बाग-काण्डम्	रमाकान्तशुक्लः	२१-४४
५.	श्रीमदूधमसिंहचरितम्	ऋषिराजपाठकः	४५-५०
६.	शून्यश्रृङ्गात् कयाऽऽहूयते	डा. रामशंकर अवस्थी	५१-५५
७.	निर्वाचनम्	प्रो.शिवरामशर्मा	५६.५७
८.	विलोक्यन्ते	डा. अरविन्दकुमारतिवारी	५८
९.	देववाणीसेवासङ्कल्पः	पं. नथमलशास्त्री दाधीचः	५९-६०
१०.	पण्डितराजजगन्नाथस्य कृतिषु प्रतिबिम्बितं तद्व्यक्तित्वम्	डा. टी. महेन्द्रः	६१-६६
११.	श्रद्धाञ्जलयः		६७-७२
१२.	देववाणी-परिषद्वार्ताः	ऋषिराजपाठकः,सुकेशशर्मा	७३-७५
१३.	संस्कृतजगद्वार्ताः	डा. कौशल्याभारद्वाजादयः	७६-८३
१४.	नवप्रकाशन-चर्चा	सम्पादकः	८४-८५
१५.	वार्ताचित्राणि	सम्पादकः	८६

Form IV अर्वाचीनसंस्कृतम् (पंजी. सं. 34554/79)

१. **प्रकाशनस्थानम्** - नयी दिल्ली । २. **प्रकाशनकालावधिः** - त्रैमासिकम् ।

३. **संकेतेन सह मुद्रकस्य, प्रकाशकस्य सम्पादकस्य च नाम नागरिकता च** - डॉ० रमाकान्तशुक्लः, भारतीयः, देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली-११००५९

४. **पत्राधिकारिणां नाम्ना सह संकेतः** - देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली।

डा० रमाकान्तशुक्ल इति नामाहं समुद्घोषयामि यदुपरिलिखितं सकलमपि विवरणं मम मतौ सत्यमस्ति।

दिनाङ्कः १५-०४-२०१९ ई. —**रमाकान्तशुक्लः** (प्रकाशकः, सम्पादकः)

1. अर्वाचीनसंस्कृते प्रकाशितेषु लेखेषु/रचनासु विचारा अभिप्रायाश्च तल्लेखकानामेव। इदमावश्यकं नास्ति यत्तैः अर्वाचीनसंस्कृतस्य सम्पादकः प्रकाशकश्च सहमतो भवेत्।
2. अर्वाचीनसंस्कृतसम्बद्धाः सर्वे विवादा दिल्लीन्यायालयाधीना एव विचारणीयाःस्युः।

राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानानुदानेन प्रकाशितं पत्रम्।

ISSN 2230-9551

अर्वाचीनं सु ते मनः (ऋग्वेदः ३/३७/२)

अर्वाचीनसंस्कृतम्

(अर्वाचीनसंस्कृतपरकं त्रैमासिकं पत्रम्)

(विश्वविद्यालयानुदानायोगेनानुमोदितम्)

संस्कृतपत्रकारितासार्धशताब्दीपूर्तिविशेषांकः

१५ जुलाई २०१७ ई०

१५९ अतिरिक्ताङ्कः

अर्वा-2017
C-159

केन कुत्र कथं किं किं संस्कृते रच्यतेऽधुना।
इति ज्ञातुं सखे! नूनं पठार्वाचीनसंस्कृतम्॥

प्रधानसम्पादकः

डा० रमाकान्त शुक्लः

एम०ए० (हिन्दीसंस्कृतयोः), पीएच०डी०, साहित्याचार्यः, सांख्ययोगाचार्यः

संयुक्तसम्पादकः

डा० अभिनव शुक्लः

एम०ए० (हिन्दीसंस्कृतयोः), एम०फिल्०, पीएच०डी० (संस्कृते)

देववाणी-परिषद्, दिल्ली

६, वाणी-विहारः, नयी दिल्ली-११००५९ (भारतम्)

अर्वाचीनसंस्कृतम् (संस्कृतपत्रकारितासार्धशताब्दीपूर्तिविशेषांकः)
१५ जुलाई २०१७ ई०, १५९ अतिरिक्ताङ्कः

विषय-सूची

क्रमः	विषयः	लेखकः	पृष्ठाङ्कः
१.	सम्पादकीयम्	रमाकान्त शुक्लः	क - त
२.	अर्वाचीनसंस्कृतसर्वस्वम्	डॉ. अभिनवशुक्लः	१-१२०
३.	आक्रमणं कुरु	डॉ. रमाकान्तशुक्लः	१२१-१२८
४.	शोभनं कृतम्	डा. रमाकान्तशुक्लः	१२९-१३१
५.	दशमगुरुवरं नमामि	डॉ. रमाकान्तशुक्लः	१३२-१३३
६.	विमुद्रीकरणप्रश्नोत्तरम्	डॉ. रमाकान्तशुक्लः	१३३
७.	राजकवित्वाकांक्षा	डॉ. रमाकान्तशुक्लः	१३४-१३५
८.	राष्ट्रभाषासंस्कृतम्	डॉ. रमाकान्तशुक्लः	१३६-१३९
९.	सुन्दरी सा	डॉ. ऋषिराजपाठकः	१४०
१०.	कुण्डलियैकादशी	डॉ. देवीसहायपाण्डेयः(दीपः)	१४१-१४४
११.	चन्द्रिका	जि.एस. श्रीनिवासमूर्तिः	१४५-१६५
१२.	कालिदासकविता विजयते	डॉ. राधावल्लभशर्मा	१६६
१३.	आचार्यरमेशचन्द्रशुक्लः...	डॉ. राका शर्मा	१६७-१७४
१४.	नवप्रकाशनचर्चा	डॉ. रमाकान्तशुक्लः	१७५-२००
१५.	संस्कृतपत्रिका	डॉ. रमाकान्तशुक्लः	२०१-२१३
१६.	अर्वाचीनसंस्कृतस्य पञ्जीकरणपत्रम्		२१४
१७.	वार्षिकविवरणम्	डॉ. रमाकान्तशुक्लः	२१५-२२७
१८.	देववाणीपरिषद्वार्ता	डॉ. ऋषिराजपाठकः	२२८-२३२
१९.	संस्कृतजगद्वार्ता	जीवनशर्मा, हिमांशुजोशी	२३३-२३९
२०.	श्रद्धाञ्जलयः	सम्पादकः	२४०

Form IV अर्वाचीनसंस्कृतम् (पंजी. सं. 34554/79)

१. **प्रकाशनस्थानम्** - नयी दिल्ली ।

२. **प्रकाशनकालावधिः** - त्रैमासिकम् ।

३. **संकेतेन सह मुद्रकस्य, प्रकाशकस्य सम्पादकस्य च नाम नागरिकता च** - डॉ० रमाकान्तशुक्लः, भारतीयः, देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली-११००५९

४. **पत्राधिकारिणां नाम्ना सह संकेतः** - देववाणी-परिषद्, दिल्ली, ६, वाणी विहारः, नयी दिल्ली।

डा० रमाकान्तशुक्ल इति नामाहं समुद्घोषयामि यदुपरिलिखितं सकलमपि विवरणं मम मतौ सत्यमस्ति।

दिनाङ्कः २१-८-२०१७ ई. —**रमाकान्तशुक्लः** (प्रकाशकः, सम्पादकः)

1. अर्वाचीनसंस्कृते प्रकाशितेषु लेखेषु/रचनासु विचारा अभिप्रायाश्च तल्लेखकानामेव। इदमावश्यकं नास्ति यत्तैः अर्वाचीनसंस्कृतस्य सम्पादकः प्रकाशकश्च सहमतो भवेत्।
2. अर्वाचीनसंस्कृतसम्बद्धाः सर्वे विवादा दिल्लीन्यायालयाधीना एव विचारणीयाःस्युः।

राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानानुदानेन प्रकाशितं पत्रम्।

वर्गीकरण-तालिका

(१) मौलिकरचनाः

1.01 महाकाव्यम्/ पुराणकाव्यम्/ बृहत्काव्यम्
1.02 खण्डकाव्यम् / लघुप्रबन्धकाव्यम्/ एकार्थकाव्यम्
1.03 शतककाव्यम्/ पञ्चाशत्/ अष्टकं/ सप्तशती
1.04 स्तोत्रकाव्यम्/ प्रशस्तिकाव्यम्/ वन्दना/ प्रार्थना
1.05 कविता/ रचना/ वार्ता-संग्रहः
1.06 गीतम्/ गीतिका/ गीत-संग्रहः/ घोषगीतम्
1.07 गजलगीतिः/ दीर्घगजलगीतिः
1.08 गद्यगीतम्
1.09 लोकगीतिः
1.10 मुक्तकम्
1.11 सुभाषितम्/ उपदेशपद्यानि / सूक्तयः
1.12 समस्यापूर्तिः/ प्रहेलिकाः/ चित्रकाव्यम्
1.13 पत्रकाव्यम्
1.14 शुभकामना/ अभिनन्दनम्/ आत्मनिवेदनम्/श्रद्धाञ्जलिः
1.15 छन्दोमुक्तं काव्यम्
1.16 प्रतिकाव्यम्
1.17 विवरणकाव्यम्/ पद्यमयं समीक्षणम्/ पद्यमयं व्याख्यानम्
1.18 दण्डककाव्यम्
1.19 नाटकम् / दशरूपकान्तर्गतानि रूपकाणि उपरूपकाणि च/ संलापः
1.20 गीतिनाटिका
1.21 नृत्यनाटिका
1.22 एकांकरूपकम्/ प्रहसनम्
1.23 वीथी (नुक्कड़ नाटकम्)
1.24 लघुनाटकम्
1.25 ध्वनिरूपकम्
1.26 कथा/ कथाकाव्यम्/ संवादकथा/ लोककथा
1.27 आत्मकथा
1.28 लघुकथा
1.29 बालकथाः/ शिक्षाकथा/ बोधकथा
1.30 उपन्यासः
1.31 दैनन्दिनी
1.32 आख्यानं/ आख्यायिका
1.33 क्षणिका
1.34 हास्य-व्यङ्ग्यविनोदाः/ विडम्बनकाव्यम्
1.35 ललितनिबन्धः/ निबन्धः
1.36 यात्रा-घटना-स्थान-संस्था-विवरणम् (गद्ये) तत्परकं संस्मरणम्
1.37 जीवनचरितम् / व्यक्तिपरिचयः
1.38 व्यक्तिविषयकं संस्मरणम्
1.39 हैकू/लघिष्ठा/बिल्वपत्रम्/सीज़ो/तान्का
1.40 अन्यत्/ चम्पू/ प्रबन्धः

(२) अभिभाषणम्

(३) प्रसारितरचनाः/ कविसम्मेलनेषु पठितरचनाः

(४) पुरातनवाङ्मयत उद्धृता अंशाः

(५) अनूदितरचना/ रूपान्तरितरचना

5.01 पद्यम्
5.02 गद्यम्
5.03 चम्पूः
5.04 रूपकम्
5.05 अन्यत्